

Kaiwo Anatu Paulusi Soi We Jemati Na Roma

Kaiwo dedung we surati Roma nei

Bendari Roma mani bendari fiabai paria, tuti na rahida nani Mananu Kaisari Roma foi yuo nunei sentenang. Rasul Paulusi soi ne kaiwo anatu nei we Kristusi ne jemati na Roma foi weo meinenansa weo ambori dontai suambawasa. Enetituai we yufi na mano eroasoa fosa na wanai kuteai, akawuru wori efatari dontai pari to Spanyol.

Na suratinei, reantenang mani Paulusi dohong mahikai we jemati na Roma foi tuti deikaririai wesa kariri todoni dutang tutisa pampang we Sempaishi fo. Akawuru wori deisaha ne kaiwoariri fuba sewa foi, amani Kaiwo Mahikai na Allai fo deinawi todoni niari inontaraine tata tabeng riati aha, nana mani na taroaso Seng Yesus Kristusi terai, wiro na tatohong kariri Allai ne Hukumi dohoni we Musai foi kaha, ete na fi bengno tanari fo kaha, mae manta na taroasoi tera fo.

Ainanaya Paulusi medu bitoya aha kariri finana. Kaiwasane kiai, Yahudi tuti Yahudi kaha nesa, tabeng ete taweboyari ria Allai kaha, tata kiai tanai na sasari rorong fo, tuti sasarifo yu tata kiai. Wape tabeng ria Allai aha na taroaso Yesus Kristusi fo. Tuti na taweboyari ria Kristusi fo mani Allai niari riwang tata ambori tatarang waworu aha tuti tabeng ria Allai aha. Mano taroasoi ne tata ne mani taminohi na mai ria Allai tuti Nuaninu Mirarebana foi sawing tata weru sasari rorong fo tuti weru marareha rorong fo une mambiriufu.

Na robong ring (5) pariao indeatoru (8) Paulusi medu kariri Allai ne Hukumifo tuti kariri Allai Nuaninufu ne mambiriu na tata fo. Medu kariri Allai ne enetituaitafo we inontarai Yahudi tuti Yahudi kaha fosa, tuti kariri ne dawiafo wesa kiai. Deyo Allai enetituai fafong ambori Yahudi fosa bitoya eteiaya Yesusi ambori wedaya kaiwasa na nunei kiai nesa esobu rang weo ehahefang Allai na Yesus Kristusi. Mae deyo yoasoi we Yahudifosa kontai, waroi ahang kaha mae, eteiaya Kristusi ahang kaha mae eroasoi tuti erariati ki. Kontai soi kariri todoni taminohi weinontarai Kristeni ne, tuti todoni taenemiwawu wawera tata, tarufi we Allai na mai, tatato parentanei, tafata wawera tata, tuti fi siai wei fo. Na fui pari fo denatu mahikaifeai we inontarai maneiru teai na Roma fosa tuti fia i Sempaishi wesa.

Kaiwo na suratinei deto kutuai toninai:

1:1-17 Kaiwo fafong tuti ne kaiwo fuba sewa ne.

1:18-3:20 Todoni kontai inontaraine esobu fariri weru ene sasarifo.

3:21-4:25 Allai dohong rang we esobu faririfo, amani na Kristusi.

5:1-8:39 Todoni inontarai eminohi etarang waworu na Kristusi.

9:1-11:36 Allai ne enetituitafo we Israelifosa.

12:1-15:13 Inontarai Kristeni ne taminohi toa fo.

15:14-16:27 Kaiwo kife suratinei tuti dohong mahikaifeai we inontaraifosa.

Paulusi dohong mahikai we jemati na bendari Roma

1 ¹Kaiwo anatu nei na yau Paulusi, mano iwewoming we Kristusi Yesusi ne yau. Allai diri yau kawuru ampa we iwerasuli^a tuti yuai yau we iwuwu ne Kaiwo Mahikai fo. ²Kaiwo Mahikai nanai Allai dererai fafong kawuru ampa ria ne nabifosa, tuti esoi kaririai na ne Kaiwo Mararebana fo na Buku Mamo foi ampa, ³amani kariri ne Kaisungfoi. Watioai na weinontarai batang ne mani, weriria na mananu Dauti ma, ⁴wape na Nuaninu Mirarebana foi ne mambiriufu mani, deinawiai we Allai ne Kaisung dine, tuti finanai deinawiai na mambiriufu suwi na marareha rorong foi aha ma fo; nana mani Yesus Kristusi, tane Sengfoi. ⁵Na Yesus Kristusi nani, Allai dohong ne bengfo arora we yau we iwerasuli, ambori iwiwiaing kaiwasa na nu bodoni konta foi, we eroaso Kristusi ambori etohong kariri, ambori eruai wonongfo dedai. ⁶Tuti mea na Roma wa mea, mea kontai mehontai inontarai Allai sahusa tuti yuaisa we Yesus Kristusi ne inontarai disara fo.

⁷Isoi kaiwo ninai we mea kiai na jemati Roma wa mea, mano Allai enewawu mea wa tuti sahu mea we ne inontarai memararebanaia wa mea.

Kadono tane Dai Allai tuti Seng Yesus Kristusi urohong une bengfo arora we mea tuti urohong mea menumiruainso ne maifo.

Paulusi de dontai we deti mano eroasoai na Roma fosa

⁸Fi reantenang mani, yohong mahikai we nehu Seng Allai ria Yesus Kristusi we mea kiai, weo nunei sentenang etaramioai we

^a 1:1 Rasulinei mani, siai weru pendeta nei. Rasuli mani, mano ewati te Kristusi na euremifo tuti Allai yuaisa we ewuwu Kristusi nani tuti ne Kaiwo Mahikai kariri fo, ne tarai toyari Paulusi, Petrusi tuti mano siai wei fosa. Weaifa mani ahui we inong anatu kontai.

meroaso Kristusi na mai paria. ⁹Na nehu nadi yutang Allai fo, arohuporo mea kaha, mae yutang tuti mea pampang wei. Fianai imadurai tonina ne itofa kaha. Allai deitawang kaiwo imadurai ninai wekaiwo wetarai fine. Allai nini mani Allaio irufi wei na enehurorongfuisi sentenang, amani na iwuwu Kaiwo Mahikai fo kariri ne Kaisungfoi fo. ¹⁰Yutang tuti Allai we mea pampang, tuti yutani paria we kadono, yoa we yau we na ninai kontaio dohong rang we ira mau iwati mea. ¹¹Weo yawi weai paria we ira we mea mau, ambori ifata mea na yohong Fi Maio Nuaninu Mirarebana foi dohonai arora fo we mea,^b ambori memutubaru na meroasoawa. ¹²Amani, mea tuti yau, tata kiai tafata wawera tata na taroaso Kristusi ne, ambori tawemambiriu aha.

¹³Doroi meaine, yohong weai paria we dohonao meserawawerahi kariri todoni irurai pampang paria we yontai mau iwati mea, manamo isobu dadira pampang. Yohong weai tonanai we ambori fi iru we mea, na iwuwu Kristusi we mea kiai, wetarai na mea, amani na mano wiro eroasoai kaharai fosa ambori erariati, mai kariri wetarai na Yahudi kahai siai fosa na katai siai fo ampa. ¹⁴Weo todoni kontaio irufi we Kristusi rahang kaiwasa na nu bodoni konta fosa, amani mano Yunani fosa konta mano Yunani kaha fosa, mano esawai fosa konta mano ewebonggoi fosa. ¹⁵Nanai wedaya yohong weai paria we iwuwu Kaiwo Mahikai fo we mea mano menayai na bendari Roma wai mea kontai ninai.^c

Kaiwo weneung we kaiwo anatu ne

¹⁶Imamaya tuti Kaiwo Mahikai fo kaha, weo Kaiwo Mahikai fo mani, Allai ne mambiriufu aine we feriri inontarai eroaso Kristusi nesa kiai, reantenang mani inontarai Yahudi fosa, tuti sua aha mani, Yahudi kaha fosa. ¹⁷Weo na Kaiwo Mahikai nanai aino Allai deinawi kariri todoni inontarai emasi na arongreafo; amani emasi na eroasoifo, tuti na eroasoifo na reantenang pariao we rea fo. Nanai kariri kaiwofo dotu tono:

“Inontarai mano mesi dine,arang na ne yoasofo.”^d

^b 1:11 Nana mani, fi weo fata jemati nai, toyari fio oikaririai na 1 Korintusi 12 tuti 13. Fi Mai nanai toyari madu na kaiwo siai, Fi Mai we nari inontarai emaninang fosa ebeng, tuti ne siai wei fo kontai. ^c 1:15 Ne fuba paria we Paulusi niari fo mani, wuwu Kaiwo Mahikai kariri Yesusi we Yahudi kaha fosa, mano etaramioai kaharai fosa, akawuru wori we Yahudifosa kontai. Tuti na bendari Roma foi mani, Yahudi manea, wape ne faufosa mani Yahudi kaha saine. Na jemati Roma foi mani tonanai kontai. ^d 1:17 Habakuki 2:4

**Inontarai mandoni kontai, Yahudi ete Yahudi
kaha nesa kiai, enari sasari, ampafe emasi
na Allai urengreafo kaha (1:18–3:20)**

**Allai dohong aiboifo we inontarai wirow etaroansoi kaha fosa, weo
ewaitawanai we seng manei, wape eteiayari tuti esomi wei kaha**

¹⁸Na rorafaisi, Allai deinawi ne kesoufo we inontaraine ene sasarifo kiai tuti we ene karirafao kai. Weo fi kerira inontarai etohong kariri Allai kaha fosa enariri tonana foi wedayasa etaha tawang aunau wetarai fo. ¹⁹Weo eroaso Allai kaha mae fianai aino ewaitawanai kariri I fo, finanai kasau wesa ampa. Weo Allai mantauni dino deinawiaia kasau wesa ne. ²⁰Weo na rahida Allai niari nunei tuti rorafaisi fo pariao ninai, neo mambiriu werea kaha fo, tuti ne weSengfo, ne mirarebanafo, ne enerorong beng fo, wirow wati parai kaha, wape watiaoai kontai ampa, amani waitawanai kasau paria na fi kiao niariri nini ampa. Ampafe mandoni kontai wirow wemambiriu we medu deyo, “Iwaitawang Allai ne mambiriu weSeng fo kaha.” ²¹Inontaraine ewaitawang seng manei wape etaroansoi tuti etatori we weSengfo kaha, tuti etohong mahikai wei kaha. Mae enemituaitafo wefieai ahang kaha, tuti enemirorong webonggoi foi memantiti ampa. ²²Eteyo esawai, wape wirow tonana kaha mae, ewebonggoia, ²³weo wirow Seng Dedai Sambewaraio minohi wenumainu foi dino esomi wei fo kaha, mae aririwangno ne tarai kariri fidarangfoi, amani fio ambori wioru foi andino esomi wei ne, amani aririwang toyari inontarai, romu, andowa, tuti tawai foi.

²⁴Nanai wedaya Allai sawinsa kariri enemirorong wesasari foi, sawinsa we enari fi kerirao enemirorong dohong we enari fo, donio enari maninawao werarika fo tuti fio kia mamaya wawerasa fo paria. ²⁵Allai mano wetarai foi, eriwani na fio wirow wetarai kaha fo. Tuti wirow Mano niari fi fuba nini kiai foi dino esomi wei kaha tuti etohong kariri ne kaiwofo kaha, mae fio niari nanai aino esomi wea tuti etohong kariria ne. Wape Mano niari finini kiai foi andino tafiai we fitawafa ne. Antu!

²⁶Na inontaraine ene enari tonana fo, wedaya Allai sawinsa etohong kariri epaing funomaio kia mamaya paria fo. Wiwingfosa kontai wirow etohong we mangfosa kariri todoni tonanafo kaha, mae eriwang ne nanai na etohong wesa wawerahi, nana mani wiwing epaing we wiwing siai fosa. ²⁷Mangfosa kontai tonanai, wirow etohong we wiwingfosa we erausa kaha, mae epaingfo niunung enemirorongfoi ampafe etohong we emaninawa we mang siai fosa aha. Ampafe enari fi werarika kia mamaya paria fo wawerasa tonanai, tuti wedaya esodai fiembaitai kerira foi kariri fi kerira enariri nani.

²⁸Tuti inontarainesa emaya we enemituai kariri Allai ahang kahai nanai, wedaya Allai sawinsa enari kariri enumikamieio kerirara foi,

ampafe enari fi wirow mai we nari fo kaha. ²⁹Enemirorongfoi sefang na fi karira tuti fi poro doni konta fo, euremi fiabai we ra, tuti enemitituitafo mai kahai ampa. Ehasou we kaiwasa ne fi, etawiai we emung inontarai, emamuna, etatofa, enemirorong pirahai we inontarai, etairiri inontarai siai. ³⁰Eteibera inontarai siai, enemirireu Allai, ene kaiwo karira we inontarai siai, enemirorong dedai tuti eboromi fiabai funomai, esawai paria we esera we rang waworu we enari ne karirafo nayai, etapa ene wawafosa, ³¹ewebonggoi, etohong kariri kaiwo emadura fo kaha, ene pari enemiwawu, tuti earomi inontarai siai kaha. ³²Inontarai mandoni dino niari ne karira nanai mani, Allai ne Hukumio mesi nei dotu deyo wenani mai we sobu aiboi marareha fo. Ewaitawang tonanai ki, wape enumiairai we enari fi kerira nani pampang. Tuti fi kerira sewa aha mani, eroa we inontarai siai we enari kontai.

**Allai kiutu kaiwo na masi we inontarai mandoni
kontai, kiutu kaiwo we inontarai Yahudio enemitituai
we etohong kariri ne Hukumifo na masi kontai**

2 ¹Ampafe tonana mani, imadu we mano enai rahang mea ne tuti enemitituai we ea mani emasi ampa weo etohong kariri Allai ne Hukumifoi, imadu we mea mau yeyo inontaraine waune nemu pari mambiriu we wahu mantaung wau we enemurorongwai mesi ne. Ampafe inontarai todoni di wau e, doni kutu kaiwo we inontarai siai we ansaino etohong sarawai ninai? Weo masino kutu kaiwo we inontarai siai tonanai, nana mani nari aiboifo tau we mantaung wau aha, weo kutu kaiwo karirisa tonanai wape mantaung wau kontai nari sarawai tonanai karirisa. ²Tawaitawanai we Allai kiutu kaiwo we inontarai etohong sarawai tonana fosa mani, fianai aino Allai kiutuai nanai kaiwo wetarai fine. ³Wape inontaraine waune, kutu kaiwo kariri inontarai siai we enari sarawa fo, mae mantaung wau kontai nari tonanai, boitarahio ambori kaharai weru aiboi Allai dohona fo rai e? ⁴Ete boyo enemurireu Allai ne enerorong denteng we tata fo tuti ne sawang enerorongfoi mae demang we tata fo ne? Boitawana kahai e we niari tonanai we wau fo, tuti deinawi enerorong denteng foi we wau, we ambori wiwiaing wau barabera wau weru nemu sasariwai.

⁵Wape numukamiei mitubaru, tuti wirow barabera wau kaha. Na tonanane mantaung wau nari aiboifoa maraba we wau, na rahida Allai deinawi ne kasoufo tuti ne aiboi mesi fo we nunei fo. ⁶Weo Allai ambori biai mansiari-mansiari kariri fi niari fo ki. ⁷Amani, we mano etawansa na enari ne bengfo, amani na esera we esobu sambewaraio dadai fo, wang dadai na rorafaisi fo, tuti etarang we fitawafa fo mani, dohongno numainufo wesa ki. ⁸Wape mano ewati we mantaunsa tera fo tuti eteiaya kaiwo wetarai fo, tuti etohong kariri ne karirafo, inontarai nanisa Allai

kesousa tuti dohong aiboi wesa ki. ⁹Mandoni dino niari ne karirafo mani, ambori sodai dadira pari fo, reantenang mani inontarai Yahudi fosa, sua aha mani inontarai Yahudi kaha fosa. ¹⁰Wape mano enari ne beng fosa mani, ambori esobu sambewaraio dadai fo, wang dadai na rorafaisi fo, kontai enumiruinso ne maifo. Finanai reantenang mani we Yahudifosa, sua aha mani we Yahudi kaha fosa. ¹¹Weo fianai Allai niari we inontaraine tata fo masi kai, wirot deto manei siai weru manei kaha.

¹²Inontarai Yahudi kaha fosa ewaitawang Hukumi Yahudi foi kaha, tuti etohong sasari mani, esodai aiboifo eworu ki. Tuti inontarai Yahudi fosao ewaitawang Hukumifo kawurua fosa, etohong sasari mani esobu aiboifo kariri Hukumifo. ¹³Weo wirot inontarai ewaitawang Hukumi fosa ansaino emasi na Allai urengreafo kaha, mae mano etohong kariria fosa ansaino Allai detosa we ebeng riati aha ki. ¹⁴Inontarai Yahudi kaha fosa wirot etaroang Hukumi Yahudi foi kaha. Tonanai ki wape weaifa mani, fianai aino enari fo masi kariri fio dotu na Hukumifo nani. Ampafe enemirongno niari kariri Hukumio etaroani kaha foi nani mani, finanai deinawiai weo ewaitawang ne karirafo weru ne bengfo kawuru ampa, kariri fianai aino dotu na Hukumifo nani. ¹⁵Fianai aino enari nanai deinawiai we kaiwo dotu na Hukumi Yahudi foi we ohong kariria fo nani, soi na enemirongfo kontai. Enemirong ketui foi deinawiai kontai kariri finanai, tuti enemitituaitafo dinggaisa we fi sarawaio enari fo mae yoa we fi wetarai enari fo. ¹⁶Fi tonana ne ambori kawariai na rahida Allai dereria foi. Na rahida bonani, kariri Kaiwo Mahikai iwuwuaifa ne mani, Allai, na Yesus Kristusi, ambori kiutu kaiwo kariri fio dadiwa na taenemirongfuisi tuti taenemituaitanei kiai ki.

Yahudifosa eru Hukumifo, wape nanai feririsa kaha

¹⁷Wape ninaifa mani, enemitutuai tofidoni we mantaung wau ne? Tarahai boyo Yahudi di wau. Nana mani rutawang Hukumi Allai dohonai we Musai foi mitu tuti boi aromu we weboyari ria Allai fo. ¹⁸Boyo boitawang kariri Allai ne dawiafo tuti biri ne doni aino beng sewa fo, weo wobu aunau na Hukumifo ampa. ¹⁹Roasoai we wau mani inontarai wiwiaing we-euremifafa fosa di wau, tuti wepadamarang we sambewa inontarai enayai na mamantiti rorong fo di wau. ²⁰Enemitutuai inontarai bounau mano eserawaweraha fosa di wau, tuti inontaraio bounau mano ewaitawang kariri Allai turura kaha fosa di wau. Weo roasoai we na mene Hukumi Yahudi foi, boitawang fi bitoya tuti wobu aunau wetarai fo. ²¹Ampafe mano bounau inontarai siai tonanane wau mani, we fianie bounau bera mantaung wau kahai nina? Mano bounau inontarai we ehamananapi fanai wa wau, mantaung wau komananapi kaha e? ²²Bounau inontarai erirau fosa we enayai ria wiwing ete mang siai fanai, wape mantaung wau kontaio moninawa ria wiwing siai e? Enemurireuo

aririwangfo tuti womi wesa kaha, wape ka fi na mamunggasai weru munu aririwang fo kaha e? ²³Boi aromu we Hukumio Musai soi foi, wape wirowi bohong mamaya Allai na fianai aino Hukumifo dei weduara fo kaha e? ²⁴Kaiwofoai dotu tonina:

“Meaino mewedaya inontarai Yahudi kaha fosa eteibera Allai wonongfe ne.”^e

²⁵Sunatinei mani, wefiainawiai we Yahudifosa we Allai ne inontarai disa. Masino bohong kariri Hukumio Allai dohonai we Musai wai na mai mani, nemu sunati kariri Hukumifo nani kia mai we wau rai. Wape bohong sara Hukumifo mani, nemu sunati nani wefieai we wau ahang kaha, ne tarai toyari wesunati kaha. ²⁶Ampafe masino inontarai Yahudi kaha manei, amani inontarai wirowi wesunati kaha, dohong kariri kaiwo dotu na Allai ne Hukumifo mani, inontarai tonana nei Allai sahui we ne tarai kariri weinontaraio wesunati kariri ne Hukumifo dine. ²⁷Tuti inontarai ewesunati na ene taraifo kahi mae etohong kariri Hukumifo nanisa, ambori etinggai mano meweyahudi ne mea we metohong sarawai, amani mano meteyo mene Hukumio Allai dohonai we Musai foi tuti sunatifo, wape metohong sara Hukumifo ne mea.

²⁸Weo mano Allai sahui we Yahudi tarai foi mani, wirowi inontaraio saubaunungfo weinontarai Yahudi tera kaha, tuti mano wesunati tarai foi mani, wirowi mano wesunati na ne taraifo kariri koang Yahudi foi tera kaha. ²⁹Bereri! Mae Yahudi tarai foi mani, inontaraio na enerorongfo tarai weyahudi, tuti sunati tarai foi mani, na enerorongfo tarai. Sunati tonana nei, Allai Nuaninufi dino niariri ne, wirowi na kaiwo ariri arora oi na buku kaha. Inontarai tonana nei mani inontarai siai fosa wirowi efiai kaha, mae Allai andino fia ne.

Allai niari sua ne inontarai Yahudi fosa na mai

3 ¹Tonana mani, inontarai eweyahudi ne, esobu fiani mai sewa inontarai siai fosa, tuti enari kariri sunatifo mani we fiani wesa? ²Esobu fi bitoya paria na finanai. Reantenang mani, we inontarai Yahudi nesa ansaino Allai yoaso ne Kaiwofo wesa ne. ³Yoaso ne Kaiwofo wesa tonanai, wape manea eroasoai ahang kaha ampafe, ne tonanane wedaya Allai dohong kariri ne kaiwo arera fo wesa ahang kahi e? ⁴Todoni kontao bereri! Weo masino inontarainesia kiai etatofa, wape Allai mani wetarai pampang. Kariri kaiwo dotu tonina fo:

“Ambori atioai we Wau wetarai na kaiwo modura wa, tuti kutu kaiwo mani, manei dapa nemu kaiwowa kaha.”^f

⁵Ampafe, ne karira tanari fo wedaya Allai enerorong mesi foi wati pari kasau paria, tuti denteng paria we Allai enerorong mesi foi wati pari tonana.

^e 2:24 Yesai 52:5 ^f 3:4 Masmuri 51:4

Ne tarai toyari na tanari sasari fo tawedaya bengfo kontai. Tonana mani, masino Allai dohong aiboifo we tata we tawesasari tonana fo, Allai wiro doa rahana kaha e? (Finanai manta imadu kariri inontarai enemituaitafo terai.)

⁶Todoni kontaio tonana kaha, weo masino Allai doa rahana kaha mani, kiutu kaiwo kariri nunei todoni ki? ⁷Wape masino fi inari wetarai kaha fo wedaya Allai ne wetaraifo tuti ne sambewaraio dadai fo wati parai, ambori kaiwasa efiai, nana mani we fianie, kiutu kaiwo kariri yau weinontarai sasari di yau fo nina? Weo ne tarai toyari yohong sasari fo ifatari tonanaia. ⁸Tuti we fianie, wiro tamadu tateyo, “Masino tonana mani, ne mahikai mani tanari ne karirafo, ambori ne bengfo kawariai na ne karira tanariri nanai? Amani tanari sasari ambori kaiwasa ewati we Allai mani inontarai mesi dine.” Tarai inontarai manea eteibera yau eteyo imadu tonana kawuru ampa. Inontarai tonana nesa mai we esobu ene aiboifo ria Allai.

Inontarai mandoni kontai wiro mesi na Allai urengreafo kaha

⁹Ampafe tofino? Yahudine amaino amebeng sewa weru Yahudi kaha fosa e? Todoni kontaio bereri! Weo toyari anta imadurai ampa, inontarai Yahudi fosa ete inontarai Yahudi kaha fosa, ea kiai enayai na sasari ne mambiriufu. ¹⁰Kariri kaiwo dotu tono:

“Inontaraine mandoni kontaio wiro enerorong mesi kaha, tarai, wiro manei mesi kaha.

¹¹Wiro manei deitawang ne wetaraine kaha, tuti wiro manei sera we Allai kaha.

¹²Inontarainesia kiai ehurumitare Allai, ea kiai ewefieai ahang kaha, Mandoni kontaio wiro niari ne bengfo kaha, tarai, manei sonana kaha.^g

¹³Kaiwo kawariai na eboromi rorong fo toyari kubirio tibau; etaperemifo sofa biriu, tuti eboromi rawa fo sefang na tawai memuna ne memufigi.^h

¹⁴Eboromifo sefang na kaiwo eteiberahai fo tuti na enemirorong piraha fo.ⁱ

¹⁵Eawemifo sahara we emamuna tuti emung inontarai.

¹⁶Na katai doni kontai eraoa fo, eha karira tuti enari dadira paria fo.

¹⁷Rang mai fo etaroana kaha,

¹⁸tuti ematai we Allai kaha.^j”

¹⁹Wape tawaitawanai fi kiai na Allai ne Hukuminei reng we mano erutawang Hukumifo nanisa. Ambori mandoni kontaio wiro sobu rang we medu fieai ahang

^g 3:10-12 Masmuri 14:1-3, 53:1-3; Pengkhotbah 7:20 ^h 3:13 Masmuri 5:9, 140:3

ⁱ 3:14 Masmuri 10:7 ^j 3:15-18 Yesayai 59:7-8; Masmuri 36:1

kaha, tuti Allai dohong aiboi we nunei sentenang, we Yahudifosa kontai. ²⁰Weo inontaraine manei wiro atori we denteng ria Allai na dohong kariri Hukumi Allai dohonai we Musai fo kaha, weo wiro manei wemambiriu we dohong kaririai na mai pari kaha. Mae Hukumi nani wedaya tataraong tane sasarinei.

Inontarainesa tamasi na Allai urengreafo na taroaso Yesus Kristusi

²¹Wape ninaia mani, rang siai bei kewariai we ambori tamasi na Allai urengreafo, wape wiro na tatohong kariri Hukumi Musai fo kaha. Rang nani Musai deinawi kaririai na Hukumi soi foi, tuti nabifosa kontai etoi weo rang nani wetarai. ²²Nana mani, Allai deiai inontarainesa we emasi na urengreafo na eroaso Yesus Kristusi fo terai. Tuti niari tonanafo we inontarainesa kiai, amani mano eroaso Kristusi nesa. I wiro deto kariri inontarainesa manei mesi sewa manei kaha. ²³Weo inontarainesa kiai ewesasari tuti ehatai waroi weru Allai ne sambewaraio dadai fo ampa. ²⁴Tuti na ne beng dohonai arora fo, wedaya inontaraine ebeng ria Allai aha, amani na Kristus Yesusi feririsa. ²⁵Allai dohong Kristus Yesusi we wekorbani, ambori ne rikafoi werang we tahasau weru Allai ne kasoufo na taroasofo. Allai niari tonanafo, we deinawi ne doa rahana fo. Weo na fafongfa, i kontai sawani we inontaraifosa ene sasarifo, ampafe wiro esobu aiboifo riati kaharai. ²⁶Niari tonanafo, we deinawi kariri ne doa rahana fo na rabuang bonini, ambori inontaraine ewaitawanai we i mani mano doa rahana dine, tuti ambori deiai inontarainesa ebeng riati na eroaso Yesusi fo.

²⁷Ampafe tonana mani taboi taaromi we fi tasobuaifa nana e? Bereri, wiro tonana kaha! Wape we fiani tonana kahai nina? Weo tanari kariri Allai ne Hukumifo fo ne? Nanai kontai bereri. Wape we taroaso fefe. ²⁸Weo tane kaiwone weneung tonina: Allai deto inontaraine manei denteng riati aha fo wiro na wenani dohong kariri Hukumifo kaha, mae na yoaso Kristusi fo terai. ²⁹Ete, Allai mani weSeng we Yahudinesa terai, mae inontarai siai mani bereri e? Bireri, wiro tonana kaha, mae ne wetaraine mani weSeng we inontarai siaio Yahudi kaha fosa kontai. ³⁰Weo Allai mansiari kawuru, andino deiai inontarai Yahudi fosa we ebeng ampa we eroaso Yesusifo. Allai nani kontai andino deiai inontarai siaio Yahudi kaha fosa kontai we ebeng konta fo, we eroasoai konta fefe.^k

³¹Ampafe tonana mani, Hukumi Musai soi fo tahabioaifa we taroaso Yesus Kristusfoa fo ne? Todoni kontaio wiro tonana kaha! Mae na taroasoai tonana fo wedaya taroa we Hukumifo na mai.

Abrahami wefiainawiai; i mani mesifo na ne yoasofo, wiro na fibeng niari fo kaha

4 ¹Tonana mani fianai aino tamadurai kariri tane werengno Abrahami kariri fi sobua fo ne? ²Masino fianai aino mantauni niari fo wedaya

^k 3:29-30 Amani, inontaraio ewesunati ampa (Yahudifosa), tuti inontaraio ewesunati kaha fosa (Yahudi kaha fosa).

Allai detori we inontarai beng dine riati, nana mani wemambiriu we bioi arongfo. Wape wiro ne rangfeai we bioi arong na Allai urengreafo kaha.

³Na Kaiwo Mirarebana fo rabuang bei dotu tonina:

“Abrahami yoaso Allai tuti na ne yoasofo terai,

Allai detori we inontarai enerorong mesi dine.”^l

⁴Masino manei yufi mani sobu fiembaitafo, tuti fiembaitai sobuai nanai wiro ahuai we fi sobuai arora fine kaha, mae ne mambiriu we sobuai tonana. ⁵Mae masino manei yufi kaha, wape yoaso Allai mano deiai inontarai sasari fosa we ebeng riati fosa, nana mani na ne yoasoai tonana fo Allai detori weinontarai mesi dine. ⁶Mananu Dauti kontai medu tonanai, na rabuangno medu kariri inontaraio Allai mioansa paria, amani detosa we inontarai enemirorong mesi disa, detosa tonana fo wiro na fibeng mantaunsa enari fo kaha. Medu deyo,

⁷“Inontaraio Allai deiai ne sarawafo,

tuti mano Allai dufisaya ne sasarifoia mani,
na tonanafo sobu moanafo paria.

⁸Inontarai mano ne sasarifoia Sempaia detori ahang kaha foi,
na tonanafo wenani sobu moanafo paria.”^m

**Allai deiai Abrahami weinontarai mesi dine, weo
ne yoasofo, wiro na sunatifo kaha**

⁹Kaiwo moanai tonana fo dotu terai we mano ewesunati nesa, amani Yahudinesa, ete we mano ewesunati kaha nesa konta ne? Tamadu kawuru ampa, we Allai deto Abrahami we inontarai mesi dine fo nanai, weo Abrahami yoasoai. ¹⁰Ampafe, na rabuang bodoni Allai deto Abrahami tonanafo ne, na rahida wesunati kawurua fo, ete na rahida wesunati kaharai fo ne? Tawaitawanai, wiro na rahida wesunati kawurua fo kaha, mae na rahida wiro wesunati kaharai fo. ¹¹Tuti sobu sunati nanai we fiainawiaifa we Allai detori we inontarai mesi dine, we yoaso Allai fefe, na rabuang bo wesunati kaharai fo. Ampafe Abrahami nini mani, wedai we mandoni kontaio yoaso ne, amani mano wiro ewesunati kaha fosa kontai, ambori na eroasofo nanai wedaya Allai detosa kontai we inontarai emasi disa. ¹²Abrahami kontai wedai we mano ewesunati fosa kontai.”ⁿ Wedai tonanai wesa fo, wiro na etohong kariri sunatifo tera fo kaha, mae na eroaso Allai fo kariri tane Dai Abrahami we yoasoi na rabuang bo wiro dohong kariri sunatifo kaharai fo.

Tasobu Allai ne kaiwo arera fo we taroasoa fefe

¹³Allai dererai we Abrahami tuti ne ririafosa ampa, we dohong nunei wei ki. Dererai tonanafo wiro we Abrahami dohong kariri Allai ne

^l 4:3 Kejadian 15:6; Galatia 3:6 ^m 4:7-8 Masmuri 32:1-2 ⁿ 4:12 Amani, inontaraio Yahudi fosa.

Hukumifo kaha, mae weo Allai detori we inontarai mesi dine, finanai weneung na ne yoasofo fefe. ¹⁴Weo masino inontarai etohong kariri Hukumi Musai soi fo ansaino esobu Allai ne kaiwo derera fo, nana mani roasofo wiwo wiefiei ahang kaha, tuti Allai ne kaiwo derera fo kontai wiefiei ahang kaha. ¹⁵Weo Hukumi Musai soi fo kia Allai ne kesou fuba fo we inontaraine tata. Wape Hukumi bereri mani, ohong roaina fo kontai bereri.

¹⁶Ampafe dohong ne kaiwo derera fo nanai weo taroasoi, ambori tasobu ne dererafo na ne bengno dohonai arora fo, tuti ne kaiwo derera fo nanai dotu we Abrahami ne ririafoi kiai, wiwo we mano etohong kariri Hukumi Musai soi fo sa tera kaha, mae we mano eroaso Allai kariri Abrahami we yoasoi fosa. Weo Abrahami mani tane dai dine kiai. ¹⁷Kariri Allai ne kaiwo medurai we Abrahami tonina:

“Iruai wau weDai we nu bitoya foi.”^o

Abrahami nani, na Allai urengreafo mani, tane dai dine, tuti yoasoi. I mani Allaio wemambiriu mantang dine, Mano duwi inontarai emarareha fosa etarang aha dine, tuti Allaio dei beyaria mani, finini kiai kawariai.

¹⁸Masino kaiwo areraio dotu tonanafo paria adareti wetarai ahang kaha tonanai ki, wape Abrahami enetawanaia mutu tuti yoasoi. Nanai wedaya sobuai wedai we kaiwasa bitoya foi, mai kariri kaiwo dotu deyo, “Toyari awahafaisi bitoya fo,

nemu ririawai ambori bitoya ki.”^p

¹⁹Rabuang bonani Abrahami deitawanai we weinongkutungna adareti kahofa diri tawani ampa. Weo ne defuina adareti piaring ampa, kontai binengno Sarai kirawahi ampa. Wape yoasofo wiwo miku kaha.

²⁰Yoasoia mutu tuti wiwo enewawera we Allai ne kaiwo derera fo kaha, mae enerorong wemambiriu aha na ne yoasofo tuti deparanding Allai.

²¹Yoasoi tarai we Allai wemambiriu we ambori dohong kariri fianai aino dereria fo. ²²Nanai wedaya kaiwofo dotu tonina,

“Allai deto Abrahami we inontarai mesi dine.”

²³Kaiwo rabuang dotu we ‘deteri we inontarai mesi dine’ nana fo, wiwo dotu terai we Abrahami meiri kaha, ²⁴wape dotu we tata kontai. Tata kontai Allai ambori deto tata we inontarai tamasi di tata ki, amani tataino taroaso Allai mano duwi Yesusi, tane Sengfoi, na marareha rorong foi. ²⁵Yesusi nini, Allai dohoni meu, mireha we tane sasarine, tuti Allai duwiri aha, ambori na I, tabeng ria Allai aha.

Tabeng ria Allai aha na Yesus Kristusi

5 ¹Ninaia mani tabeng ria Allai ampa, weo taroasoia fefe, ampafe tanayai na Allai ne maifo. Tasobu ne tonana ne ria Yesus Kristusi

tane Sengfoi. ²Taroaso Yesus Kristusi fo wedaya tasobu rang we tasuai to Allai ne beng dohonai arora fo, tuti na ne beng dohonai arora nanai tatoaria mutu nayai, tuti tamararising weo taenemitawanai we ambori tawati Allai ne sambewaraio dadai fo ki. ³Nanai tera kaha mae, fi sewa aha mani tamararising kontai na tane dadira rorong tasodaira fo. Weo tawaitawanai we dadira rorong tasodaira fo wedaya tatawang tata. ⁴Tuti na tatawang tata fo wedaya Allai yoao tata, tuti na yoao tata nanai dohong tata taenemitawanai. ⁵Tuti taenemitawanai tonana ne wiwo dohong tata tamamaya kaha. Weo Allai soni enewawufo na taenemirorongnei ampa. Niari finanai we tata tonanafo na Nuaninu Mirarebanaio dohoni we tatara foi.

⁶Weo tete rahidafo maia, amani rahida Allai kiutuaia fo, na rabuangno tawemambiriu kaha fo we sasari wewora tata fo, Kristusi mireha we inontarai wesasari ne tata. ⁷Mawa kahai we obu manei dohong ne taraifoi mireha we inontarai mesi manei, tarahai we inontarai denteng manei reto, wape dadira kontai. ⁸Wape Allai deinawi mantauni ne enewawu tata fo na fininai: rabuang bo taweinontarai sasari nendai fo, Kristusi mireha we tata.

⁹Ninaia mani, tabeng ria Allai aha na Kristusi ne rikafoia, ampafe nanai deinawiai we todoni kontaio na Kristusi takaharai weru Allai ne kasoufo konta rai. ¹⁰Weo, masino na rabuang bo taweiteta we Allai fo, ne Kaisungfoi fianduhi tata taweboyari riati aha na ne mararehafoi, tonana mani na taweboyari ria Allai aha ninai, todoni kontaio na Kristusi nearang aha fo takaharai weru ne karirafai rai. ¹¹Tuti nanai tera kaha mae, tata kontai tamararising na Allai na tane Sengno Yesus Kristusi fo. Weo na Kristusi, ninaia mani taweboyari ria Allai ampa.

Adami wedaya mararehafoi, mae Kristusi wedaya inontarainesa etarang aha

¹²Ampafe, inontarai mansiari wedaya sasarine suai to nunei ma, tuti na sasari nani kia mararehafoi. Na tonanane wedaya mararehafoi sinsung inontarainesa kiai na nunei, weo inontarainesa kiai enari sasari fefe. ¹³Hukumi Musai soi fo wiwo Sempaisi dohona kaharai mae, sasarifo niayai kawuru na nunei ampa. Wape Allai wiwo deto sasari nanai kaha, weo rabuang bonani wiwo Hukumifei we ohong sarawi kaha. ¹⁴Tonanai ki wape na rahida Adami minohi arang fo paria sobu Musai fo, rabuang bonani mararehane yutawang inontarainesa kiai. Tuti inontarai mano wiwo etohong sasari we Allai kariri sasari Adami niariri foi, amani na dohong roaing Allai ne hukumi dohoni wei fo, inontarai nanisa kontaio enayai na marareha rorong foi kontai.

Adami mani wefiainawiai kariri mano ambori da aha ma foi. ¹⁵Wape inontarai mandu nini suru wiwo umasi kaha, weo ato wea mani, ne

bengno Yesus Kristusi niari fo, fuba sewa fisarawaio Adami niari fo. Weo na mansiari niari sarawai wedaya kaiwasa bitoya foi emarareha. Wape fi fuba sewa aha mani, na inontarai mansiari ne bengfo, amani Yesus Kristusi, Allai dohong ne bengfo arora we kaiwasa bitoya foi kontai. ¹⁶Tuti Allai ne fi beng dohona fo, wirow masi kariri inontarai mansiari nani ne sasari fo kaha, weo sasari boyari kia aiboifo, wape Allai ne beng dohona fo waraira sasari bitoya fo. Weo sasari boyario inontarai mansiari nani niariri foi wedaya Allai kiutuwi we dohong aiboifo. Wape inontarai bitoya nesa enari sarawa bitoya tonanai kontai ki, wape Allai ne bengno dohonai arora fo wedaya niarisa ebeng riati aha. ¹⁷Weo masino na inontarai mansiari ne sarawafo wedaya mararehafoi⁹ tirerawai nai to katai doni konta fo, nana mani todoni kontao inontarai esobu Allai ne bengno dohonai arora fo fuba paria, tuti esobu fi beng fo riati, amani sahusa weinontarai emasi na urengreafo sa, todoni kontao inontarai tonana fo saino eru wang mananu fo etarang wenumainu ki. Finanai esobuai na inontarai mansiari, amani na Yesus Kristusi.

¹⁸Ampafe kariri na fisarawai boyario Adami niariri foi, wedaya kaiwasa bitoya foi esobu aiboifo, tonanai kontai na fi masi boyario Yesusi niari fo, inontarainesa ebeng ria Allai aha, wedaya ea kiai etarang na tarai. ¹⁹Weo kariri inontarai mansiario wirow dohong kariri Allai ne Kaiwofo kaha foi wedaya kaiwasa bitoya foi eweinontarai sasaria, tonanai kontai we na inontarai mansiario dohong kariri Allai ne dawiafo wedaya kaiwasa bitoya foi emasi na Allai urengreafo aha.

²⁰Hukumi Musai foi, Allai dohonai we inontarainesa we etohong kaririai. Hukumi nani wedaya inontarainesa kiai ewaitawanai we enari sarawai bitoya paria. Wape na sasari bitoya inontaraine enariri aha foi nani, Allai dohong ne bengfo arora we inontarainesa fuba sewa aha.

²¹Ampafe kariri sasari fo wemambiriu we yutawang inontarainesa tuti wedayasa emarareha fo, tonanai kontai we Allai ne beng dohona fo, ambori wemambiriu we yutawang tata tuti dohong tata tamasi aha, ambori tatarang wenumainu, na Yesus Kristusi, tane Sengfoi.

**Tamarareha weru sasari ne mambiriufoi
ampa, tuti tatarang na Kristusi aha**

6 ¹Ampafe tonana mani tamadu fiani kariri finanai? Tanari sasari fo pampang ambori Allai dohong ne bengfo arora we tata fuba aha ne? ²Todoni kontai bereri! Weo na tawebayari ria Kristusi fo tamarareha weru sasari ne mambiriufo. Tonana mani mai we tanayai na sasari rorong

⁹ 5:17 Kariri mararehafoi, Adami ne sarawafoi wedaya tata kiai tane tarainei mireha, tuti tanumianinunei kontai mireha, nana mani tanumianinunei ketai waroi weru Allai tuti sodai dadirafo wefitawafa.

fo pampang aha kaha. ³Ete mewaitawana kahai we rahida tawebaptisi fo, finanai deinawiai we taweboyari ria Kristusifo ne? Na tonanane, nana mani taweboyari kontai na ne mararehafoi amani tata kontai tamarareha riati. ⁴Na baptisi nani deinawiai kontai we esarai tata kontai ria Kristus, weo tamarareha riati fefe, ambori kariri Kristus we suwi na marareha rorong foi na Dai Allai ne sambewaraio dadai fo, tonanai kontai tatarang aha tuti taminohi weinontarai weworu aha. Ampafe todoni kontai wiro tanayai na sasari rorong fo ahang kaha.

⁵Masino taweboyari ria Kristus kawurua na ne mararehafoi mani, nana mani todoni kontai ambori taweboyari kontai riati na ne suwi aha foi, amani tata kontai tasuwi kariri I. ⁶Weo tawaitawanai we tane tanari toaio memo nei, epahuai kontai ria Kristus na aitabafoi ampa, ambori tane tarai wesasari nanai wefiea aha kaha, ambori wiro tawewoming we sararifo tuti tanayai na sasari rorong foi aha fanai. ⁷Weo mandoni dino mireha mani wenani kesau weru sararifo. ⁸Ampafe masino tamarareha ria Kristusia mani, taroasoai we tata kontai ambori tatarang riati aha. ⁹Weo tawaitawanai we Kristus Allai duwiri suwi na marareha rorong foi aha fo, wiro mireha aha kaha; mararehafoi wiro wemambiriu we yutawani ahang kaha. ¹⁰Marareha Kristus sodairi nani mani, mireha we kiraikobu sarari ne mambiriufi. Sodai ne tonanane we beyari kawuru we fitawafa, wapearang aha, amani minohiarang we Allai.

¹¹Mea kontai todoni kontai metato mea tonanai, amani memarareha we sararifo ampa, wape metarang we Allai aha na meweboyari ria Kristus Yesus fo. ¹²Ampafe wiro metua sararifo yutawang mene tarai ambori wioru wai fanai, ambori wiro metohong kariri menemirorongno kerira wai kaha. ¹³Dohonao metohong mene taraiwai kontai we sararifo we niari fi karira fo fanai. Wape metohong mea we Allai we inontaraio raminde nanai memararehara wape ninaia mani metawera weru mararehafoi toarangfo aha. Tuti metohong mene taraiwai sentenang we Allai ambori niari mea we menari fi masi fo. ¹⁴Weo sararifo wiro wenunggamiei we yutawang mea ahang kaha, weo wiro menayai na Hukumi Musai foi ne mambiriufi aha kaha, mae ninaia mani Allai ne bengno dohonai arora fo yutawang mea ampa.

**Wiro mewewoming we sararinei ahang kaha,
mae mewewoming we Allai ne dawiafo**

¹⁵Tonana mani tatohong todoni? Tarahai tarurai we tanari sarari aha e, weo Hukumi Musai soi foi ne mambiriufi wiro yutawang mea ahang kaha, mae Allai ne beng dohonai arora fo ne mambiriufi aino yutawang meara. Todoni kontai tanari tonana kaha! ¹⁶Mewaitawanaifa we masino metohong mene taraiwai we manei we menari kariri ne dawiafo, nana mani mewewoming we wenani. Amani mewewoming we sarario kia

mea we mararehafoi fo, ete mewewoming we metohong kariri Allai ne dawiafo tuti na tonanane memasi na Allai urengreafo. ¹⁷Wape tafiai Allai tatohong mahikai wei, weo raminde nanai mewewoming we sasarifo, wape ninaia mani na menemirorong boyari metohong kariri aunau wetarai mesobuai tuti meroasoia fo. ¹⁸Kristusi feriri mea mehasau weru sasarifi ampa, tuti ninaia mani mewewoming we Allai ne awiafo, we ambori menari fi masi fo terai.

¹⁹Mene metafu kaiwo na Allai fo masi kaharai, ampafe imadu we mea na kaiwo riwansoi kariri inontarai ewewoming fo, ambori ahera metafu. Raminde nanai metohong mene taraifoi sentenang wewoming we fi werarika fo tuti fi karira fo we menari ne karirafo sewa aha. Tonanai kontai we ninaifara mani, todoni kontaio metohong mene taraiwai wewoming we Allai ne dawiafo, we menari fi masi fo terai, ambori memararebanai ki. ²⁰Rahida mewewoming we sasarifo mani, mehasau weru Allai ne masifo. ²¹Rabuang bonani fi mai fianio mesobuafa na fio ninaia mani dohong mea mamamaya wea fo ne? Weo finanai kia maifea kahai, mae kia te mararehafo. ²²Wape ninaia mani mehasau weru sasarifo tuti mewewoming we Allai ampa. Fi bengno mesobuai na ne tonanane mani, meminohi memararebanai, tuti finanai wedaya metarang we fitawafa tuti meminohia numainu. ²³Weo mararehane mani sasarifo ne fiembaita finana, wape arang we fitawafa tuti we numainufo ria Kristus Yesusi tane Sengfoi mani, fio Allai dohonai arora fine.

Fiiwansoi kariri riraufo, deinawiai kariri tane fi tasobuai na Kristusi

7 ¹Doroi meaine! Mea kiai mewaitawang kariri Hukumi Musai soi fo ampa. Ampafe mewaitawanai we Hukumi nani wemambiriu we manei dohong karirifo, na rabuang bo wenani minohi darang fo terai. ²Weo ne tarai kariri wiwing riraua manei, na rahida ne mangfoi minohi darang fo wiwing nani hukumi rirau foi tebuhiri ria ne mangfoi. Wape mangfoi mirehara mani, wiwingfoi kesau weru hukumi rirau nania. ³Ampafe masino mangfoi minohi darang mae wiwingfoi rirau siai aha mani, wiwing nani ahui wewiwing niari sasari maninawa fo ria mang siai dine. Wape masino ne mangfoi mirehara mani, wiwingfoi kesau weru hukumi rirau foi ne mambiriuo yutawani tonanai ria ne mangfoi fo. Ampafe dau mang siai manei kontaio, niari sarawa kaha.

⁴Doroi meaine, tonanai kontai we mea! Na mewebuyari ria Kristusi ne mararehafoi fo wedaya memarareha we Hukumi Musai soi fo ampa, ambori Hukumifo wiro yutawang mea aha kaha. Ambori Kristusi, mano suwi na marareha rorong foi aha nani, ne mea ampa, ambori taminohifo tahasau we tanari fi beng bitoya we Allai. ⁵Weo raminde nanai tatohong kariri tanenemirorong wesasario yutawang tata foi. Fikarirao Hukumifo deiweduafo fo mani, finanai sahu tata paria we tanariri, weo Hukumifo

neo deiweduarrafo mani wedaya taenemirorong dohong we fikirira nanai. Weo Hukumifoi mani ne tarai tonanai. Tuti nanai wedaya tasobu fiembaitaio marareha fo. ⁶Wape ninaia mani, Hukumi Musai foi wiro wiora tata ahang kaha. Tamarareha we finanai ampa, ampafe wiro wemambiriu we tata ahang kaha. Tuti wiro tarufi kariri fafong nanai, amani kariri fio soi na buku Hukumi foi, ahang kaha, mae tarufi we Allai na fi waworu kariri fianai aino Nuaninu Mirarebana foi deinawiai we tata we tanari fo.

**Na tatohong sara Hukumi Musai foi mani, deinawiai
kasau ampa we taweinontarai sasari**

⁷Ampafe tonana mani fianai aino tamadurai kariri Hukumi Musai soi fo ne? Hukumi nani sasari dine ne? Bereri, wiro sasari dine kaha. Mae Hukumi nani dino deunau yau kariri sasari mani fifiani dine fo. Weo Hukumi nani bireri mani, iserawawera sasario ahui we ohong we inontarai siai ene fi fo. Weo Hukumifoi medurai deyo, “Wiro bohong we inontarai ene fi fanai.”^r Mae medurai tonana kaha mani iserawerahi kontai we todoni yohong we inontarai ene fi fo sasari fine. ⁸Wape na Hukumi Allai dohonai we tatohong kaririai nanai, sasari sobu rang we yuai fi kerirao enehurorong dohong wea fo kai, toyari yohong we inontarai siai ene fi fo. Weo Hukumi nani bereri mani sasari kontai mireha, amani ne pari mambiriu.

⁹Raminde nanai yarang iminohi fo wiro kariri Hukumifoi kaha, weo iserawawera Hukumifoi. Wape rahida isobu Hukumifoi nanai, sasari darang na yau ¹⁰tuti imereha finanaia, amani ikatai waroi weru Allai. Ampafe Hukumio todoni kontai wedaya yau yarang fo, wiro kaririai tonanai kaha, mae kia mararehafo we yau. ¹¹Weo sasari sobu rang na Hukumifoi we sofa yau, tuti na Hukumi nani kontai ming yau nai.

¹²Ampafe, Allai ne Hukumifoi mirarebanai, tuti ne Kaiwo dohonai we tatohong kaririai fo mani, mirarebanai, masi tuti beng. ¹³Ampafe na tonanane, deinawiai we Allai ne fi beng fo, amani ne Hukumifoi, kia mararehafo we yau e? Todoni kontaio bereri! Weo sasari dino kia mararehafo ne. Wape Hukumi Allai dohonai we tatohong kariria fo mani, sasari niariri we rang we kia mararehafo we yau, amani niari yau ikatai weru Allai. Nanai kawariai ambori deinawiai kasau we sasari niayai na enehurongnei, tuti ambori atioai we kasau we sasari fo mani fi karira paria fine.

**Tawemambiriu we tatohong kariri Allai ne Hukumifoi
kaha, weo sasari niai na tata pampang fefe**

¹⁴Tawaitawanai we Hukumi Allai dohonai we Musai foi, fi da na Nuaninu Mirarebana foi ma fine, wape yau mani inontarai batang di yau,

^r 7:7 Keluaran 20:17; Ulangan 5:21

inontarai iwewoming we sasarinei di yau. ¹⁵Weo fi inari ne mantaung yau kontai iserawawerahai. Fio beng yohong weai we inari fo, finanai wirow inari kaha, mae fio enehurireuwa fo aino inari ne. ¹⁶Ampafe masino inari fi karirao wirow enehurorong dohong wea kaha fo, nana mani iroa weai we Hukumi Musai soi fo mani denteng. ¹⁷Masino tonana mani wirow yauno inari fi karira fo nana kaha, mae sasario wemambiriu na yau foi andino niariri ne. ¹⁸Weo iwaitawanai we na yau, amani na yau iweinontarai sasari nei, wirow fi beng feai niai na yau kaha. Weo enehurorongnei dohong we inari ne bengfo paria, wape iwemambiriu we yohong kariria kaha. ¹⁹Wiro fi bengno yohong wea fo aino inari fo kaha, mae fi karirao imaya we inari kaha fo aino inari pampang ne. ²⁰Ampafe masino inari fi imaya we inari kaha fo, finanai deinawiai we wirow yauno inari fo aha kaha, mae sasario wewora yau foi andino niari ne.

²¹Ampafe isobuaifa we fi kawariai pampang toninai. Na kutuo yeo inari ne bengfo mani ne karirao aino kawariai na yau ne. ²²Weo na enehurorongfuisio Nuaninu Mirarebana foi niariao weworu nei ifaraise paria we Allai ne Hukumifoi. ²³Wape na nehu tarainei iwati mambiriu siai bei kontai, amani sasarifoi yurai we dapa Hukumio enehurorong ketui fuisi yoa wei foi. Tuti mambiriu siai nani wewora yau inayai na sasari rorong fo ne tarai toyari inai na aitamu rorong. ²⁴Inontarai kerira paria di yau! Mandoni dino ambori feriri yau weru nehu taraio kia yau to mararehafoi nini ne? ²⁵Ifiai Allai, yohong mahikai paria wei. Weo I feriri yaua, na Yesus Kristusi, tane Sengfoi, tuti dohong yau ikaharai weru sasari ne mambiriufoi.

Ampafe mantaung yau na enehurorong ketui nei, iwewoming we yohong kariri Allai ne Hukumifoi, wape kariri na nehu tarainei mani, enehurorong wesasari nei wedaya yau iwewoming we inari kariri hukumi sasari foi.

Taminohi kariri todoni Allai Nuaninufoi sensoni tata fo

8 ¹Tonana mani, ninaia mani mano eweboyari ria Kristus Yesusi nesa mani, Allai wirow dinggaisa ahang kaha, tuti esodai aiboifo ahang kaha. ²Weo na taweboyari ria Kristus Yesusi fo, Nuaninu Mirarebanaio dohong arang foi, ne mambiriufoi fiorehu tatara tahasau weru sasari tuti marareha foi ne mambiriufoi ampa. ³Weo fianai aino Hukumi Musai soi fo wemambiriu we niari kaha fo, amani wirow fiorehu tata weru sasarifoi ne mambiriufoi kaha fo, weo mantaung tata tawemambiriu we tatohong kariria kaha fefe, finanai Allai niari ampa. Amani na denatu mantauni ne Kaisungfoi meu, weinontarai batang kariri inontarai tawesasari ne tata, ambori dohong ne taraifoi mireha we dufiira tane sasarinei. Tuti na tonanane Allai kiraikobu sasarinei ne mambiriu niayai na tata foi. ⁴Allai niari tonanafo, ambori ninaia mani tamasi na urengreafo, toyari

Hukumifo dereraia foi. Weo tatohong kariri taenemirorong wesasari nei aha kaha, mae ninaia mani taminohi weinontaraio tatarang na Allai Nuaninufoia fo.

⁵Inontarai mano eminohi kariri enemirorong wesasari fo fosa, enemitituai terai we fianai aino mantaunsa enemirorong wesasari nani dohong wea fo. Mae mano etohong kariri Allai Nuaninufoi sa mani, enemitituai pampang kariri fianai aino Allai Nuaninufoi dohong wea fo.

⁶Masino enetituitawa niayai na enerorong wesasari foi mani, ambori sodai mararehafo. Wape masino enetituitawa Allai Nuaninufoi yutawani mani, sodai ne maifo, amaniarang na tarai tuti minohi na mai.

⁷Inontarai mano enetituitafo kariri sasari foi mani, wenani weaiteta we Allai. I wiro dohong kariri Allai ne Hukumifo kaha, tuti miaya kontai ki wape ne mambiriufai we dohong kariria kaha. ⁸Mano eminohi kariri enemirorong wesasari fo fosa mani, Allai eneosa kaha.

⁹Wape mea mani wiro meminohi kariri menemirorong wesasari wai kaha, mae meminohi kariri Allai Nuaninufoi ne dawiafo. Masino Allai Nuaninufoi niayai na menemirongwai tarai, nana mani meminohi tonana. Mandoni dino sobu Kristusi Nuaninufoi kaha mani, wenani wiro Kristusi neni kaha. ¹⁰Wape masino Kristusi niayai na mea mani, masino sasarinei wedaya mene taraiwai mireha ki, wape na Allai Nuaninufoi metarang aha, weo Allai deto mea memasi na arongreafo ampa. ¹¹Allai duwi Kristusia suwi na mararehaorong foi na Nuaninu Mirarebana foi ne mambiriufai. Tuti masino Allai Nuaninu nani niayai na mea kontai mani, mene taraiwai mireha kontai ki, wape Allai ambori duwi mene taraiwai ambori metarang aha, na Nuaninu niayai na mea nani fai ne mambiriufai ki.

¹²Ampafe, doroi meaine, tata mani wiro inontaraio tahasau funoma di tata kaha, weo todoni kontai tatohong kariri Allai. Wape tahasau weru tatohong kariri taenemirorong wesasari nei tuti taminohi kariria fo. ¹³Weo metohong kariri menemirorong wesasari wai tonanafo mani, ambori memarareha ki. Wape masino na Allai Nuaninufoi ne mambiriufai, mehabi pari mene menari toaio kia sasari we mea fo pampang mani ne tarai toyari memung sasario niayai na mea nani, nana mani ambori metarang ki.

¹⁴Weo inontaraio Allai Nuaninufoi wiwiainsa fosa mani, ea mani Allai ne arikang saine. ¹⁵Weo Allai Nuaninu mesobui foi mani wiro dohong mea mewewoming ahang kaha, ampafe wiro mematai ahang kaha. Mae Nuaninu mesobuia nani mani, Nuaninu Allai dohoni we inontaraio yuaisa we ne arikangfosa. Tuti na Allai Nuaninu nani ne mambiriufai terai, tasahu Allai tateyo, “Daie, Dai wo!”^s ¹⁶Allai Nuaninufoi deikaririai

^s 8:15 Na Yahudi ene kaiwo Iberani mani, Abba.

wetarai kontai we tanumianinune we tata mani Allai ne arikang di tata. ¹⁷Ampafe Allai ne arikang di tata tonana mani, tane mambiriu kontai we tane tarai toyari arikangno ambori sobu wawafoi ne rafo, amani tata kontai tasobu fio Allai dererai we dohonai we ne arikangfosara fo. Tuti tasobu fio Allai meinenamai we Kristusi fo kontai riati ki, weo tasodai dadirafo ria Kristusi mani, ambori Allai dohong tata tasobu neo sambewaraio dedai fo riati kontai ki.

**Dadirao tasodairi nini wirowe ne tarai kariri fi
sambewarai tuti dadaio ambori tasobua fo kaha**

¹⁸Iroasoai we fi dadira tasodairi na nunei nini sayaiyai arora, masino titua weai na fi sambewarai tuti dadaio ambori Allai deinawiai we tata fo. ¹⁹Allai ne warawauanei sentenang, amani nunei tuti fi kiaio niai nai nei, ne tarai toyari sai rahanang demang we rahida Allai deinawi mano sahusa we ne arikangfosa. ²⁰⁻²¹Weo nunei tuti fi kiaio Allai niariri nei, Allai suatia doni wefieai ahang kaha, na rahida Adami dohong sasarifo. Finanai wirowe kariri nunei ne awiafo kaha, mae Allai dino suati sodai ne tonanafo ne. Tonanai ki, wape nunei tuti fi kiai nani enetawanai we rahida bei wori Allai fiorehui weru ne wewoming we karirafo tuti kenggung tonana fo ki, yuaise ambori kesau tuti dedai sambewarai mai kariri Allai ne arikangfosa esobua fo.

²²Weo tawaitawanai, nunei tuti fi kiai niai nai nei sodai dadira karira bitoya paria. Ampafe paria ninai, finanai disani sai tuti pepirahai paria, ne tarai toyari wiwinsanaio pepirahai demang we katu mani minohi fo, amani demang we rahida Allai niari finini kiai weworu ahang fo. ²³Tuti wirowe nunei meiri dino sodai ne tonana ne kaha, mae tata kontai, mano tasobu Allai Nuaninu Mirarebana foi wefiainawiai reantenang foi, deinawi kariri fi beng kiaio ambori tasobua fo ki. Tata kontai taenemirorongnei disang tata tasai tuti tapapirahai, tatamang weai paria we Allai fiorehu tata tuti yuai tata we ne arikang, amani feriri tane tarainei. ²⁴Na rahida takaharai weru tane sasarifi paria ninai, taenemitawanai pampang we ambori tasobu finani kiai nano Allai. Wape fianai taenemitawana fo, tasobuai kawurua mani, finanai wirowe fi taenemitawana fine ahang kaha. Weo mandoni dino enetawang fi sobuai kawurua fo ne? ²⁵Wape masino taenemitawangno fi tasobua kaharai fo mani, finanai tatamang weai na tatawang tata.

Nuaninu Mirarebana foi fiata tata tatutang we Allai

²⁶Tonanai kontaifa, Allai Nuaninufoi fiata tata na tane tafanahangfo. Weo taserawera todoni tawenadifo, wape Nuaninu nani mantauni doa rahanai dutang tuti tata we Allai, sai na enerorong pepirahai paria, dutang na kaiwo taramioa kaha fo. ²⁷Tuti Allai mano deti bau

inontaraine taenemirorongfuisi, deitawangno Nuaninu Mirarebana foi ne enetituaifo, weo doa rahanai dutang tuti inontarai tamararebana ne tata we Allai, tuti dutanafo kariri Allai ne dawiafo.

Na fifiani kontaio, Allai dohong beng we tata

²⁸Tuti tawaitawanai we Allai kiontai yufi na fifiani kontai, we wedaya ne bengfo we inontaraio enemiwawuti nesa, amani inontaraio sahusa kariri ne dawiafoa nesa. ²⁹Weo na reantenangfo Allai deitawangno mandoni dino ambori ne inontarai disa fo, ampafe dirisa kontai we ambori ene tarai kariri ne Kaisungfoi, amani Yesus Kristusi. Ambori na tonanane wekaisung fuba na ne tahatui bitoya fosa. ³⁰Tuti mano dirisa na reantenangfoa nanisa, sahusa kontai. Tuti mano sahusara nanisa, deiaisa kontai we ebeng riati. Tuti mano deiaisa we ebeng riati nani sa, ansaino yuaisa tono ne sambewaraio dedai rorong fo konta ne.

**Fifiani kontai wiro wemambiriu we dirapa tata weru
Allai ne enewawu tata na Yesus Kristusi fo**

³¹Ampafe tonana mani, fianai tamadurai kariri finanai kai ne? Masino Allai kiontai na do tata mani, mandoni dino wemang we dapa tata ne? ³²Weo ne Kaisungfoi mantauni kehiwari kaha, mae sawini we mireha we tata kiai, tonana mani todoni kontaio fi siai wei fo dohonai arora we tata rai. ³³Allai ne inontarai diri tatara di tata. Ampafe mandoni dino wemang we dinggai tata ne? Allai mantauni deiai tata we tabeng riati. ³⁴Mandoni dino wemang we dinggai tata tuti deyo tasobu aiboi ne? Weo Kristus Yesusi doa rahanai tuti medu tuti tata. Andino raminde mireha we tatane, tuti wiro mireha tera kaha mae, suwi na marareha rorong foi tuti minohi na Allai warang domoya foi, medu tuti tata pampang. ³⁵Fianai aino wemambiriu we dewa tata weru Kristusi ne enewawu tata fo ne? Dadirafa ne? Ete dadira doni konta fo, ete inontarai enari kanggani tata fo, ete kaharifo, ete tane pari fi fo, ete fi memuna fo, ete inontarai emung tata fo ne? Wape finani kiai wiro dewa tata weru Kristusi ne enewawu tata fo kaha. ³⁶Weo na Kaiwofo weai dotu toninai:

“Rahida neungne kaiwasa enari kanggani amea,
pariao adareti emung amea amemarareha,
weo ameraria Sengwa wau fefe.

Ewati amea toyari dombao emainenang we emunsa.”^t

³⁷Wape na finanai kai, tatawai kahai mae taharai kobuai na Kristusi, mano enewawu tata foi. ³⁸Weo iroasoai paria we fifiani kontai, amani mararehafoi ete arangfoi, wewaifosa ete nuaninu karira fosa, fio kia dadira fo we tatafo na ninai ete na rahida da aha ma fo, ete mambiriu

^t 8:36 Masmuri 44:22

siai wei fo, ³⁹fio na rorafaisi tuti na nunei, ete fifiani kontai ki, finanai wirowemambiriu we dewa tata weru Allai ne enewawu tata fo kaha, amani na enewawu tata na Kristus Yesusi tane Sengfoi.

**Paulusi sai we Yahudi efau fosa weo eroaso
Kristusi, Mananu Mampariri foi, kaha**

9 ¹Fianai aino imadurai ninai mani, imadu tarai na Kristusi, wirowitofa kaha. Enehurorong ketuio Allai Nuaninufoi wiwiainia foi, medurai kontai we kaiwo imadurai ninai wetarai. ²Enehurorongneifituayai tuti arohukuayai pampang, ³we nehu doroio amene nu boyari fosa paria, weo eroaso Yesusi weMananu Mampariri fo kaha. Imainenang we itawing yau pariao Allai deikanggani yau tuti ikatai weru Kristusi we nehu doro nanisa masino nanai wedaya esobu faririfo. ⁴Weo ea mani inontarai Israelio Allai dirisa tuti yuaise we ne arikangna fo saine, tuti esobu ne sambewaraio dadai fo. Eaino ene Kaiwo Arerai ria Allai tuti Allai dohong ne Hukumifo ria Musai wesa. Deikaririai wesa kariri todoni esomi wei fo tuti dohong kaiwo dererai siai wei fo wesa ampa. ⁵Ea mani eweriria na Abrahami, Isaki nanisa ma, tuti Kristusi mantauni, na weinontarai batang fo mani, weriria na ene werengfosa kontai ma. Kristusi mani Allai dine, dedai sewa fifiani kontai, tuti tafiai we fitawafa. Antu!

**Abrahami ne ririafosa, wirowea kiai Allai dirisa
we mioansa na kaiwo arera fo kaha**

⁶Fiani anta imadurai kariri Yahudi ne ea kiai wirowehontai Allai ne arikangfosa kahai nanai, finanai wiroweinawiai we Allai wirowehong kariri ne kaiwo arerai we inontarai Israeli fosa kaha. Wape Allai tarai dohong kariri ne kaiwo arera fo nana rai! Weo inontarai etaubau enumi we Israeli fosa Allai wirowesahu ea kiai we ne inontarai dirisa disa kaha. ⁷Kontai wirowe Abrahami ne ririafoi sentenang Allai sahui we Abrahami ne arikang tarai dine sentenang kaha. Weo Allai medu toninai we Abrahami deyo, "Isaki ne ririawai terai ansaino ahusa we nemu arikang ne."^u ⁸Nana mani wirowe mano eweriria kiai na Abrahami ma fosao ahusa we Abrahami ne arikang disa kai kaha, mae manta mano eweriria na arikang mano saubaunung kariri Allai ne kaiwo derera foi terai. ⁹Weo Allai ne kaiwo derera fo dotu deyo, "Na rahida ikutuuaia foi, amani rahidao ira aha mau ki, ambori Sarai minohi tuti ne kaisung manei kawurua."^v

¹⁰Wiro nanai tera kaha, mae ne kasau aha mani, watioai na Isaki tane werengfoi binengno Ripikai. Weo minohi tuti ne arikang tantamurui

^u 9:7 Kejadian 21:12 ^v 9:9 Kejadian 18:10, 14

mang mandu fo une dai mansiri, amani Isaki. ¹¹⁻¹²Weo arikangfo suru wirot utaubau unumi kaharai mae, Allai medurai kawuru kariri mandoni dino diriri fo ampa. Allai diriai tonanafo wirot kariri fianai aino inontaraine enari fo kaha, mae kariri mantauni deo sahu mandoni fo kariri ne dawiafo. Weo rahida bo arikangfo suru wirot uwaitawang unari fi bengfo ete karirafot kaharai mae, Allai medu kawuru we Ripikai deyo, “Mano fuba foi ambori wewoming we mano katui foi ki.”^w ¹³Kariri ne kaiwofo dotu deyo, “Yakupi na reantenangfo paria ninai, enehuwawuti, wape Esauwi enehurireuwi.”^x

¹⁴Ampafe na diri manei mae manei bereri tonana fo tateyo Allai enerorong mesi kaha e? Bereri kontai! ¹⁵Weo Allai medu we Musai tonina:

“Yau ambori yeinawi nehu enehurorong denteng nei
we mandoni dino enehurorong denteng wei fo,
tuti arohuo mandoni dino yeyo arohuoi fo.”^y

¹⁶Ampafe Allai kiutuwei we diri mandoni fo, wirot kariri inontaraine ene etawiafo ete erurai toa fo kaha, wape kariri ne aro inontaraine tata fo.

¹⁷Weo na ne kaiwofo rabuang bei dotu kariri medu we mananu Firauni na nu Mesiri foi fo. Amani medu tonina:

“Iruai wau we wemananu Firauni ne mani,
we fi beyari terai yawi weai,
amani na wau yeinawi nehu mananune
tuti inari Yau iwewonohu na nunei sentenang.”^z

¹⁸Ampafe Allai deinawi ne aroafot we mandoni dino deyo dohonai tonanai wei fo, tuti niari manei nunggamiei mitubaru fo, finanai kariri mantauni deyo niari wenani tonana fo.

**Allai ne haki we deinawi ne kasoufo we mandoni dino
diriri we sodai ne tonana fo, tuti deinawi ne enerorong
denteng foi we mandoni dino diriri we sobu finana fo**

¹⁹Nanaia mani mane wau modu boyo, “Masino Allai niari tonana mani, we fianie dinggai inontaraine tata we tatohong sarawai nina? Weo inontaraine mandoni dino wemambiriu we dirapa Allai ne dawiafo ne?”

²⁰Wape inontaraine waune, mandoni di waue we modu tonanai we Allai nina? Wau mani inontarai arora di wau, ampafe we fiani modu tonanai boyo finiarifo mai kahai nina? Tofino, manei niari fiea mani, finiarifo dutang berahi deyo, “We fiani nari yau toninai wei ne?” tonana rai e?^a

²¹Todoni kontaio mano niari fi na kahofa ura foi ne haki we samu babeu bei na kahofa nanai we fio mai pari fo, tuti weai kontai we fi mayewa fo, nana mani kariri mantauni ne dawit wea fo terai.

^w 9:12 Kejadian 25:23 ^x 9:13 Maliaki 1:2-3 ^y 9:15 Keluaran 33:19

^z 9:17 Keluaran 9:16 ^a 9:20 Yesayai 29:16, 45:9

22 Tonanai kontai we fianai aino Allai niari fo. I ne haki we niari sua inontarainesa kariri ne dawiafo terai. Enerorong we niari kariri ne kasoufo we inontarai ewesasari fosa tuti deinawi ne mambiriufu. Tonanai ki, wape i kontai sikera we dohong aiboi wesa kaha mae sawani we inontarai mano emasi we ambori esobu aiboio eworu fo nani sa. 23 Niari tonanai weo de deinawi ne sambewaraio dadai bitoya paria fo na inontaraio arosa fosa, amani inontarai siaio na reantenangfo niarisa tuti meinenansa we esobu ne sambewara dadai fo. 24 Amani tata kontai mano sahu tata kawurua ne tata, wirow na Yahudifosa tera kahai, wape na kaiwasa siaio wirow Yahudi kaha fosa kontai. 25 Weo na kaiwo nabi Hoseai soi foi Allai medu toninai:

“Mano wirow nehu inontarai disa kaha fo,
ambori isahusa we ‘Nehu Inontarai’ ki;
tuti mano raminde enehuwawusa kaha fosa,
ambori isahusa we ‘Mano Enehuwawusa’ ki.”^b

26 Tuti Hoseai medu aha,

“Tete na nu siaio etarami kaiwo deyo,
‘Mea mani wirow nehu inontarai di mea kaha,’
Na katai nanai kontai ki, ambori esobu wangno,
‘Allaio Darang Wefitawa fo ne arikangfosa’.”^c

27 Tuti nabi Yesayai sahu kariri inontarai Israeli fosa deyo,

“Inontarai Israeli fosa bitoya toyari ninuaing na nafareng,
tonanai ki wape efau kaha ansaino ambori esobu faririfo ne,

28 Weo Sengnei ambori sawing ne aiboifo to nunei ki,
niaria kai, tuti ahera.”^d

29 Tuti toyari fafong nanai Yesayai medurai kontai deyo,

“Masino Seng Allai mano Wemambiriu Mantaung nei wirow sawing
riria we Yahudine tata kaha mani,
tata kiai tane tarai kariri Sodom, i,
tuti tane tarai toyari Gomorafoi ampa.”^e

**Yahudifosa eteiaya eroaso Yesusi fo, donio paria ninai
kontai wirow emasi na Allai urengreafo kaha**

30 Tonana mani fianai aino tamadurai aha ne, mae kaiwo finina; Inontarai Yahudi kaha fosa wirow erurai esera we ambori emasi na Allai arongreafo kaha. Wape esobuai ampa. Na ene eroasofo terai Allai niarisa emasi na arongreafo ampa. 31 Wape Inontarai Israeli fosa mani etawiai paria we etohong kariri Allai ne Hukumifo ambori emasi na arongreafo, wape esobua kaha. 32 We fiani esobua kahai tonanai? Weo esera we emasi na Allai arongreafo wirow na eroaso Kristusi fo kaha,

^b 9:25 Hosea 2:23 ^c 9:26 Hosea 1:10 ^d 9:27-28 Yesayai 10:22-23 ^e 9:29 Yesayai 1:9

mae na enemitawang te fi mantaunsa enari fo. Ampafe kamiei odairi foi esodai eawemifo nai, amani Kristusi, tuti etawai. ³³ Toyari na Sempaishi ne Kaiwofo rabuang bei dotu kaririai tonina:

“Mewati! Nano Sioni yohong kamiei bei wiatai nai ampa,
kamiei nani ambori wedaya inontarai esodairi,
amani kamiei fubao manei sodairi mani wedayari sawai.
Wape mandoni dino yoasoi mani,
wiro sobu mamaya kaha.”^f

10 ¹ Doroi meaine! Enehurorong dohong weai paria, we ambori nehu doroi amene nu boyari fosa Allai feririsa. Tuti yutanai paria we Allai wesa. ² Imadu kaririai kariri sa we enemirorongfoi niununsa paria na ene esomi we Allai fo, wape Allai ne rang wetarai foi ewaitawana kaha. ³ Weo ewaitawang kariri todoni emasi ria Allai fo kaha, amani rangno Allai dohoni we inontarainesa, amani Kristusi. Etawiai we eru tawang mantaunsa ene rang siai, tuti emarira we ehontai Allai na ne rang dohoni we ambori emasi riati foi nani. ⁴ Hukumi Musai foi mani, Kristusi niari ambori we reng ahang kaha. Ampafe inontarai mandoni dino yoaso Kristusi mani, wenani mesi na Allai arongreafo.

Na roasofo terai wedaya mandoni kontai Allai feriri

⁵ Weo Musai soi deyo, mandoni dino deo mesi na Allai arongreafo na dohong kariri Hukumifo mani, wenani minohiarang nano ne dohong kaririai na mai pari fo.^g ⁶ Wape kariri todoni inontaraine emasi na Allai arongreafo na eroasofo, Musai ne kaiwo rabuang bei dotu tonina:

“Dohonao enemutituai boyo,
‘Mandoni dino dautai to rorafaisi ne?’^h
[Weo nanai mai kaha weo ne tarai kariri boyo ka Kristusi biari
meu ne,]

⁷ ete, ‘Mandoni dino biari to mararehaorong foi aweu ne?’ⁱ
[Weo nanai kontai mai kaha weo ne tarai kariri tata taha Kristusi
dautai weru mararehaorong foi meai ne.]”

Weo roasoane mani, ne tarai tonana kaha. ⁸ Wape fiani aino kaiwone dotu kariria fo mani tonina:

“Allai ne kaiwofo waroi weru mea kaha,
mae kefang we mea paria,
nayai na meboromiwa tuti na menemirorongwai.”^j

Kaiwo nanai aino amewuwuaifa ne, amani kaiwo we inontaraine eroasoai. ⁹ Weo masino memadurai na meboromiwa we “Yesusi mani Seng dine,” tuti meroasoai na menemirorongwai we Allai duwiria

^f 9:33 Yesayai 8:14, 28:16 ^g 10:5 Imamati 18:5 ^h 10:6 Ulangan 30:12

ⁱ 10:7 Ulangan 30:13 ^j 10:8 Ulangan 30:14

suwi na marareha rorong foi aha fo mani, Allai feriri mea ki. ¹⁰Weo na taenemirorongfoi taroasoai, ampafe Allai deto tata we inontaraio tabeng riati aha. Tuti tamadurai na taboromine we Yesusi mani Seng dine, ampafe Allai feriri tata. ¹¹Toyari Sempaisi ne Kaiwofo weai dotu tonina:

“Mandoni dino yoaso mani,
fiea dohoni mimaya kaha.”^k

¹²Kaiwo nanai dotu we inontarainesa kiai, weo inontarai Yahudi fosa tuti Yahudi kaha fosa emasi kiai, wiro manei siai weru manei kaha weo ea kiai esobu fariri na eroaso Kristusi fo terai. Weo Seng mansiari foi mani, weSeng we kaiwasanei kiai, tuti inontarai mandoni kontaio eroaso Kristusi tuti esahu na wonongfo mani, mioansa fuba paria. ¹³Weo Kaiwofeai dotu deyo,

“Inontarai mandoni kontaio esahu Sengnei ne wonong fosa mani ambori feririsa ki.”^l

¹⁴Wape masino eroasoai kaharai, nana mani esahu we Sempaisi we feririsa todoni? Tuti todoni ambori eroaso mano etaramio kaiwo kariri I kaharai fo? Kontai todoni ambori etaramioai, masino manei wiuwui wesa kaha? ¹⁵Tuti todoni ambori inontarai ewuwu kariri, masino manei demisa kaha? Toyari na Kaiwofo weai dotu tonina:

“Inontaraio era ma eha Kaiwo Mahikai fo fosa mani kaiwasa demang wesa.”^m

¹⁶Wape Israelifosa, wiro ea kiai eroaso Kaiwo Mahikai fo kaha. Weo Yesayai medu toninai deyo,

“Sengne waune,
toyari manei wiro yoaso kaiwo amemadura ne kahaia.”ⁿ

¹⁷Ampafe roasofo kawariai na fianai aino etaramioa fo, tuti fianai etaramioai nanai weneung na kaiwo ewuwua fo, amani Kristusi ne kaiwofo.

¹⁸Wape yutang berahai, tarai we etarami kaiwo kariri Kristusi kaharai e? Todoni kontai etaramioai kawuru ampa! Weo na Sempaisi ne Kaiwofo weai dotu deyo,

“Erawamifuifo dotu wari nunei sentenang ampa,
tuti ene kaiwofo dafai wariaia sobu nunei rea naya fo ampa.”^o

¹⁹Yutang berahai nariai aha mau wo, tarai we inontarai Israeli fosa etafu kaiwofo kaharai e? Todoni kontai etafu kawuru ampa! Weo kaiwone Musai medu kaririai fafong, medu we Israelifosa, deyo,

“Allai medu tonina,
‘Inari mea we ambori menemirorong pirahai
na imoang inontarai na nu siai fo,

^k 10:11 Yesayai 28:11 ^l 10:13 Yoeli 2:32 ^m 10:15 Yesayai 52:7 ⁿ 10:16 Yesayai 53:1
^o 10:18 Masmuri 19:4

tuti inari mea mehasou inontaraio
na nu eserawaweraha fosa.’ ”^p

²⁰ Yesayai medurai raisa aha deyo,

“Allai ne Kaiwo finina,

‘Inontarai mano esera we yau kaha fosa esobu yau ampa,
tuti yeinawi yau we mano wirow etutang we yau kaha fosa.’ ”^q

²¹ Wape kariri inontarai Israeli fosa, Yesayai medu tonina,

“Allai medu deyo,

‘Rahida neungne isi warahu we inontarai na nuo etapa yau tuti
etohong kariri nehu kaiwofo kaha fosa.’ ”^r

Allai enerorong denteng we inontarai eweriria na Israelifoi ma

11 ¹ Ampafe yutang berahaifa aha, we na toninane deinawiai we
Allai kebi ne inontarainesa ete deiayasa ampa ne? Bereri kontai.
Mantaung yau kontai inontarai Israeli iweriria na Abrahama ma di
yau, tuti na riria Benyamini. ² Yeikaririaifa we wirow tonana kaha. Allai
wirow kebi ne inontaraio na reantenangfo dirisa kawurua fosa kaha.
Mewaitawang kariri fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana ne kariri
Eliai fo ampa, amani kariri rahida bo dinggai inontarai Israeli fosa we
Allai fo. Eliai medu deyo,

³ “Sengne Waune, inontaraine emung nemu nabifesa ampa tuti emei
mesbao nunung korbani we Wau nai fi kerirawa kiai ampa. Sea
imeiri yau tuti ninaia mani esera we emung yau kontai.”^s

⁴ Allai medu fiani we Eliai ahang fo? Medu deyo,

“Inontarai ewe-7.000 yerarasa we Yau ampa. Inontarai nanisa wirow
esomi we Baali, mano weseng tarai kaha foi kaha, mae esomi
terai we Yau.”^t

⁵ Tonanai kontai we na ninai, inontarai Israeli efau fosa eroaso kaha,
wape maneiru teaio Allai dirisa na dohong ne bengfo arora wesa ampa,
ambori eroaso Yesusi kontai. ⁶ Dirisa tonanafo kariri ne beng dohonai
arora fo terai, wirow kariri inontaraifo ene erurai we enari beng fo kaha.
Weo masino Allai dirisa tonanafo kariri ene enarifo mani, ne bengno
dohonai arora fo nanai wirow ahuai we ne beng fine aha kaha.

⁷ Ampafe tonana mani, fi inontarai Israeli fosa esera wea pari fo,
amani ebeng ria Allai aha fo, wirow esobua kaha. Maneiru teai na sa
ansaino esobua ne, amani mano Allai dirisara fosa. Mae bitoya na sa
enumikamiefoi mitubaru. ⁸ Weo na Sempaisi ne Kaiwofo, wea dotu
tonina:

“Allai niarisa toyari euremimamong

^p 10:19 Ulangan 32:21 ^q 10:20 Yesayai 65:1 ^r 10:21 Yesayai 65:2

^s 11:3 1 Mananufosa 19:10, 14 ^t 11:4 1 Mananufosa 19:18

- pariao enumiruinso fiea ahang kaha,
 tuti wedaya euremifo toyari kabe
 ampafe wiro ewati ahang kaha,
 tuti niari etaramifoa etarami fi ahang kaha,
 pariao rahida nini kontai.”^u
- ⁹Dauti medurai karirisa kontai deyo,
 “Kadono ene fiang eparaise nai fo,
 ne tarai wewaitepari we tipa berasa nariai aha,
 toyari erang miko diangfo,
 tuti ne tarai toyari bare wesa,
 ambori ene karirifo tau wesa nariai aha.
- ¹⁰Kadono mamantitifo tebung wedua euremifo,
 ambori wiro ewati kaha,
 tuti kadono ehurumifo tahapa we fitawafa.”^v

**Ninaia mani Yahudifosa etawai waroi weru Allai
 ampa, wape Yahudi kaha fosa esobu faririfo**

¹¹Ampafe tonana mani yutang berahaifa we, inontarai Israeli fosa etawai tonanafo, ambori wedayasa eworu we fitawafa ne? Todoni kontaio bereri! Wape we etohong roaina fo, wedaya inontarai Yahudi kaha fosa Allai feririsa. Ambori finanai wedaya Yahudifosa enemirorong pirahai we Yahudi kaha fosa. ¹²Weo masino Yahudifosa ene etohong roaina fo wedaya Allai mioang nunei, tuti na ewaramitafufirifo wedaya inontarai na nu siai esobu moanafo, nana mani fi sewa aha mani, na etaraberasa we Allai aha fo, waitawang turu moanai fuba toai esobua fo aha kaha. Masino ne karirifo kia ne moanafea mani, todoni kontaio ne bengfo kia moanafo fuba sewa aha.

¹³Ninaifa mani imadu we doroio Yahudi kaha wa mea. Na iwerasuli we Yahudi kaha ne mea fo, fio Allai dohonai we inari we iwerasuli fo, finanai yohonai ne foniai sewa fifiani kontai. ¹⁴Enehutawanai paria we na fi inari tonana fo, wedaya nehu inontarai Yahudi fosa enemirorong pirahai weai pariao ea kontai emaya we eroaso Seng Yesusi, ambori na tonanane iwedaya manea na sa esobu faririfo. ¹⁵Weo masino na Allai deiyasa to boriei fo wedaya nunei weboyari ria Allai aha, nana mani masino Allai kiasa nariai aha mani, fi fuba sewa aha. Nana mani ne tarai toyari inontarai manei mirehara wape suwiarang aha.

¹⁶Masino roti rea reantenang fo ohonai we Allaia mirarebanai, nana mani rotifo sentenang mirarebanai kontai. Tuti masino ai newafoi mirarebana mani, arirawangfo kontai mararebanai. ¹⁷Ai saituni foi arirawangfeai ferang kahutuai ampa, amani inontarai Yahudi manea

^u 11:8 Ulangan 29:4; Yesayai 29:10 ^v 11:9-10 Masmuri 69:22-23

ehatai weru Allai. Ea ene tarai toyari ai arawangfo we ferang kahutuai weru robongfoia fo. Tuti na katai ferang kutuai naya fo, Allai kia ai saitunio tifu funoma feai arawangfeai ma samu riwani na katai nanai aweu, amani doroio Yahudi kaha wa mea. Allai sahu mea na nanai ambori mea kontai menumiruinso fiang mahikai we Yahudifosa fo, amani fiang da na ai saituni newa foi meai fo. ¹⁸ Mearomioaifa we mea mani ai arawang di mea tuti kaiwasa Yahudi fosa mani ene tarai kariri ai newafoi we mea. Meaino metohong fiang we ai newafoi kaha, mae newafoi dino dohong fiang we mea. Ampafe wiro mesahutawang mano Allai delayasa to boriei toyari ferangkutusa weru ai robongfoia nanisa fanai.

¹⁹ Wape tarahio memadu meteyo, “Yo, wape ne arirawang fafong fo ferangkahutuaifa ampa ambori Allai samu riwang amea na robongfoi!”

²⁰ Tarai, wape Allai ferangkutusa tuti kebisafo we eroaso kaha, mae mea mani Allai kia mea ma fo we meroasofo terai. Ampafe dohonao menemirorong dedai we finana fe, mae todoni mani mematai we dohonao mea kontai mene tarai tonana fe. ²¹ Weo masino Allai wiro kehiwao Yahudifosa kaha, amani mano ene tarai we ai arawang sobaurai beyari na ai robongfoi mandiei fosa, tonana mani dohonao mewartaraihio menari sarawa mani, ambori kehiwa mea fe.

²² Ampafe na fininai tawati kariri Allai ne enerorong denteng fo tuti kariri ne tapapafo. Niarifo tapapa we mano etawa fosa, wape enerorongfoi denteng we mea, kutu na fino meminohi na enerorong denteng nanai pampang. Bereri mani, mea kontai ambori ferangkutu mea tuti kebi mea rai. ²³ Tuti kariri inontarai Yahudi fosa mani, masino efotourai na ene eroaso kaha fo mani, Allai ambori samu riwansa na ai robongfoi aha ki. Weo Allai ne mambiriu we kia ea nariai aha ma we eweboyari riati aha. ²⁴ Weo, doroio wiro Yahudi kaha ne mea, mene tarai toyari ai arawang na saituni sifu funoma foi. Tonanai ki wape Allai kia mea tuti samu mea tono ai saituni mehikai sanami foi, amani ne inontaraifosa. Ampafe todoni kontai miawa arora wei we kia ne arirawang tera fo, amani Yahudifosa, tuti samusa aha na ai denteng anta nani, amani ne inontaraifosa.

**Allai enewawufo dohonai we inontaraine tata kiai,
Yahudifosa tuti Yahudi kaha fosa kontai**

²⁵ Doroi meaine, yohong weai paria we dohonao meserawawerahaifa, kariri fi fafongfa Sempaisi dediwarai nanai. [Fi dediwarai nanai mani, Allai demang we Yahudi kahaio dirisara fosa eroasoai tuti weo Yahudifosa wiro enumikamiei mitubaru aha kaha, akawuru wori, Allai kia Yahudifosa aha ma feririsa ki.] Weo tarahai na meserawawerahi nanai wedaya mea mewartarahio mewartawang maino fifiani kontafara

ne. Amani, kariri todoni Yahudi bitoya enumikamiei mitubaru, wiro etohong kariri Allai ne Kaiwofo kaha. Wape ene tarai tonana fo paria inontarai Yahudi kahaio Allai dirisa fosa kiai era wei ma tuti eroaso Yesusi akawuru wo. ²⁶Tuti ne tonanafoa kawuru, inontarai Yahudi fosa kiai ambori Allai feririsa, toyari kaiwofea dotu deyo,

“Mamparirinei da na bendari Sioni ma,

I ambori dufisira riria Yakupi ene karira enari fo ki.

²⁷Tuti nehu Kaiwo Arerai riasa fo, yohong kariri ki,
amani yeiai ene sasarifofo fo.”^w

²⁸Inontarai Yahudi fosa eteiaya Kaiwo Mahikai kariri Kristusi fo, ampafe eweiteta we Allai, tuti na rang tonanane doroi inontarai Yahudi kaha wa mea mesobu mai nayai. Wape Allai dirisa kawuru ampa, ampafe todoni kontaio Allai enewawusa, weo aro ene werengfosa. ²⁹Weo masino Allai diri maneia tuti mioang wenania mani, wiro fiouki fi niari nanai ahang kaha. ³⁰Raminde nanai wiro metohong kariri Allai kaha, wape ninaia mani Allai aro mea ampa, weo Yahudifosa etohong kariria kaha fefe. ³¹Tonanai kontai we inontarai Yahudi fosa. Ninaifara mani wiro etohong kariri Allai kaha, wape na tonanane Allai aro mea, tuti nanai ambori wedaya ea kontai Allai arosa kontai ki. ³²Weo Allai sawing inontarainesa kiai enai na sasari rorong fo, ambori na tonanane deinawi we aro tata kiai na feriri tata fo ki.

Fiaifea we Allai

³³ Oh! Tarai paria, we Allai fianai aino neng fo werorong paria,
Ne awaifo tuti ne biriufu fuba paria!
Ne kiutu kaiwo fo manei tefu kaha,
Tuti ne yufi toa fo manei wiro deti maia kaha.

³⁴ “Mandoni dino deitawang Sempaaisi enetituaifato ne,
Ete mandoni dino dohong kaiwo aunau weia ne?”^x

³⁵ “Mandoni dino dohong fieai kawuru wei ne,
Ampafe yiwang fi dohonai wei tonana fo aha ne?”^y

³⁶ Weo Allai meiri niari finini kiai ne.
Tuti fi kiai nini da na I ma, tuti we I kontai.
Sambewaraio dadai feai we Allai we fitawafa! Antu!

Taminohiwau we Kristusi terai

12 ¹Doroi meaine, Allai ne aroafo fuba paria we tata. Nanai wedaya yutang mea paria we todoni kontaio na meminohiwa metohong mene taraiwai terai we Allai, ne tarai toyari korbaniarang

^w 11:26-27 Yesayai 59:20-21, 27:9; Yeremia 31:33-34 ^x 11:34 Yesayai 40:13

^y 11:35 Ayupi 41:11

tuti mirarebanaio metohoni terai we Allai fine tuti kia enerorongfo. Fio menari tonana fo, nana mani mene omi mesi dinani. ²Dohonao metohong kariri fi nunei aha fanai, mae metawing mene taraiwai we Allai we niariria weworu, na meriwang menemitituaitawara waworu aha. Na tonanane mewemambiriu we mewaitawang na mai kariri Allai ne awiafo, amani ne awiaio bengno kia enerorongfo tuti masifo.

³Na Allai ne beng fuba pario dohonai arora we yau ne, yeunau doroi mea kiai, dohonao menemititui we metadai sewa fe. Mae todoni kontaio metitua we mantaung mea na menemirorong tewawa, mansiari-mansiari wau titua bera wau kariri mene meroasofo, amani mesobu mambiriu we meroasofo fuba ete katui. ⁴Weo tata mani, tane tarai bei, tuti tane tarai nani wewarang, aweng, nunggamiei tuti ne siai wei fo. Tuti finanai kiai wiro masi kaha. Mae waramifo we rufi nai, awemifo we ra nai, tuti ne siai wei fo tonanai. ⁵Tonanai kontai we tata na Kristusi. Tafau tonanai ki, wape tata kiai tane tarai boyari na Kristusi. Tuti tata kiai manei doa siai weru mano wei foi kaha, mae ne tarai toyari tatamuriruhiaifa, manei ria manei.

⁶Mansiari-mansiari na tata, tasobu Nuaninu Mirarebana foi ne Fi Mai fo ria Allai we tafata inontarai naya fo. Fi Mai nanai wiro masi kaha mae mansiari-mansiari sobu nengfo siai, kariri Allai ne bengno dohonai arora fo. Ampafe todoni kontaio tanari kariri Fi Mai tasobuai nanai. Mano sobu Fi Mai we wenabi ambori wiuwu kaiwo Allai deinawiai wei kariri fio kawaria kaharai fo, todoni kontaio niari finanai kariri ne yoasofo. ⁷Mano sobu Fi Mai we fiata inontarai siai mani, niari kariri finanai na mai we fiata inontarai siai. Mano sobu Fi Mai we deunau mani, wenani yurai we deunau na mai. ⁸Mano sobu Fi Mai we niari inontarai siai enemirorong mitubaru foi mani, yurai we niari tonanai na mai kontai. Mano sobu Fi Mai we deto ne ra sobua fo we inontarai siai fo mani, yurai we niari tonanai na warang takahetuai funomai tuti na enerorong mirising. Mandoni dino sobu Fi Mai we wenunggamiei we yu kaiwasa mani, yurai we yusa na mai. Tuti mandoni dino sobu Fi Mai we aro inontarai siai mani, niari kariri finanai na enerorong mirising kontai.

**Meteinawi mene menemiwawu inontarai siai fo
na meminohi toa wa tuti na menari suasa**

⁹Menemiwawu inontarai na menemirorong mesi. Menemirireu ne karirafu tuti merutawang te ne bengfo. ¹⁰Doroi meaine, todoni kontaio menemiwawu wawera mea na mai, toyari mambetahatuio ene wawa mansiari, tuti merurai we mene fafong metato wawera mea. ¹¹Meuremi maya, wiro meuremi marira fanai. Merufi we Sempaisi na meuremi mirising, na mirisingno Allai Nuaninufoi dohona fo. ¹²Menemitawang te Sempaisi na menemirorong mirising, metawang mea na dadira rorong fo,

tuti metutang Sempaisi pampang. ¹³Merurai we mefata doroi Kristenio ene pari fi fosa ambori esobu fi, tuti memainenang metamang we inontarai siai na mene munuwa.

¹⁴Memoangno mano enari kanggani mea wasa, memoansa, wiroti meteikangganisa fanai. ¹⁵Memararising ria mano emararising fosa, tuti mesai ria mano esai fosa. ¹⁶Meweboyari na meminohi toa wa. Wiro menemirorong dedai fanai, mae mefarao mano etawawa fosa, amani wiroti mewati tutisa fanai. Tuti dohonao meteyo meaino mesawai sewa ne fe.

¹⁷Manei niari karirafeai we mane wau mani, dohonao baitai nari ne karirao tonanai wei aha fanai. Mae merurai paria we menari te fianai aino masi na kaiwasanei euremireao. ¹⁸Meruraifa paria na fifiani kontai we meminohi na mai ria kaiwasanesa kiai. ¹⁹Mano enehuwawu mea wa meaine, dohonao mebai ne karirao aha we mano enari karira we mea fo fanai, mae finanai metawinai we Allai, ambori andino biaitai na ne kasoufo ki. Weo na Kaiwofo weai dotu tonina:

“Sempaisi medu deyo,
‘Bai mano niari ne karirao mani,
yau nehu nana ne.
Yauno ambori ibaitai ki.’”^z

²⁰Wape,

“Masino nemu aitetatfoi wewisi mani,
bohong fiang wei;
arongtataha mani,
bohong mereha wei we dunung.

Weo na nari tonana fo,
ambori bohoni mimaya pariao serawera katai we dediwa urengfo nayai.”^a

²¹Dohonao metua ne karirao kiraikobu mea fe, wape meharaikobu ne karirao na ne bengfo.

Kaiwo kariri todoni tatato parentanei fo

13 ¹Mandoni kontai taradidau parentanei we dohong kariri, weo parenta nunei kiai sobu mambiriufu ria Allai ma, wiroti bei beriri kaha. Tuti parentao yu tata nini, eru ene kaiwasane na mambiriufu sobuai ria Allai fo. ²Nanai wedaya mandoni dino deiaya parentanei mani, deiaya fianai aino Allai kiutuaia fo. Tuti mano enari tonana fosa ambori esobu aiboifo ki. ³Weo masino manei niari ne bengfo mani, wenani wiroti mitai parentanei kaha, mae mano niari ne karirao andi mitaiti ne. Memaya we wiroti mematai parentanei kaha mani, menari ne bengfo

^z 12:19 Ulangan 32:50 ^a 12:20 Amsali 25:21-22

ambori mesobu fiaifo. ⁴Weo parentanei mani Allai ne mangfatao dohoni we yufi we mene bengfo dine. Wape mane nari karirafo mani, todoni kontaio mutai parentafoi rai, weo ne mambiriu sobuai we dohong aiboifo wirowe ne tarai we fimaranding we miranding ne taraifo tera kaha. Weo i mani Allai ne mangfata dine, niari kariri Allai ne kesoufo, ampafe ne mambiriu we dohong aiboifo we mano enari ne karira fosa. ⁵Nanai wedaya yeyo metaramididau parentanei, wirowe ambori mekaharai weru aiboifo tera kaha, wape kontai we ambori menari ne maifo kariri menemirorong ketui wai.

⁶Finanai wedaya kontai doni we fiani mebai pajaki finina, weo mano erufi na parenta nesa mani, Allai ne inontarai erufi wei saine, tuti etohong ene rahidafo kai we efata na parentanei. ⁷Ampafe fianai aino masi we me baitai we inontarai mandoni konta fo, me baitai tonana; pajaki tuti barasteng we mano esobu pajaki tuti barasteng fosa, metato mano todoni kontai atosa fosa, tuti mesomi we mano todoni kontai omi wesa fosa.

Taenemiwawu, weo rahidafo kikeu ampa

⁸Fio todoni kontai me baita fo mani, dohonao metuatai pampang fe, mae me baitai kariri ne rahidafo. Wape fi beyario todoni kontai me baitaia kiai na wea kaha fo, nana mani mene menemiwawu wawera mea pampang wa. Weo mandoni dino enewawu inontarai siai mani, wenani dohong kariri Hukumi Musai soi foa mai ampa. ⁹Weo Hukumifo dotu deyo, wirowe nai ria wiwing siai fanai, wirowe mung inontarai fanai, wirowe komananapi fanai, wirowe bohong we inontarai ene fi fanai, finanai kiai kontai fi siai wei fo, dawi ruhiai na hukumi boyari amani, “Enemuwawu inontarai siai kariri enemuwawu bera wau wa.” ¹⁰Inontarai mano enewawu foi mani, wirowe niari karirafo we inontarai siai kaha. Ampafe taenemiwawu mani, tatohong kariri Hukumifo na mai finanai.

¹¹Tuti todoni kontai menari tonanai, na mewartawang rabuang bonini. Amani rahidafe da kawuru we mea ma weo metoari weru metenawa. Weo ninaia mani rahida Allai feriri tata nai fi kefang sewa weru rahida taroasofoi ampa. ¹²Dirufi waroi ampa, rerai we aha to, ampafe tafotourai weru tanari fi mamantiti fo to, tuti tamainenang tane tarainei na fimamunao sambewara fo. ¹³Tanari maifo terai kariri ne inontarai enari na rahidafo, dohonao metohong muniara mai kaha fo fanai, tuti memayeru fanai. Dohonao menari maninawa kerira fo fanai ete menari fi werarika fo fanai. Dohonao mesawa wawera mea fanai ete, menemirorong pirahai we mea fanai. ¹⁴Mae meru Seng Yesus Kristus ma niaya mutu na mea, tuti na tonanane dohonao menemitituaitai kariri todoni mesobu rang we metohong kariri fi karirao menemirorong wesasari fo dawi wea fo fe.

Metinggai mene doroi eroasoai konta wasa fanai

14 ¹Inontarai mano ne yoasofo mutu kahi foi, wiwo meteiayari fanai, mae metamang wei na mai kontai. Dohonao metapai we fi enetituitawa fe. ²Inontaraine manea na ene eroasofo mani etang maino fiang bong fo kai. Wape inontarai manea kontai eroasofo mutu kaha, ampafe etang raung terai. ³Inontaraio metampi fiani konta wa mea mani, dohonao mesahutawang mano etang te raung tera wasa fanai. Tuti mano metang te raung wa mea dohonao metinggai mano etampi fiani konta wasa fanai, weo wenanisa Allai sobusa we nesa kontai ampa. ⁴Mandoni di waue boyo binggai Sempaisi ne womingfoi nina? Wenani doaria mutu ete sawaifa te, nanafo Mano wewoming wei foi andino detioi ki. Wape doari pampang rai weo Sempaisi wemambiriu we deitawani we doari pampang.

⁵Inontarai manea na eroasofo mani enemituitaiti we rahidafo masi kai kaha, bei mirarebanai sewa ne wei fo. Wape manea aha na ene eroasofo mani eteyo rahidafo masi kai. Ampafe na toninane, mansiari-mansiari wau kutuai kaririai na enemurorongwai. ⁶Mandoni dino enetitui we rahidafo bei mirarebanai sewa rahida wei fo mani, niari tonanai we somi we Sempaisi nayai. Tonanai kontai na ampifo, mano dang andowa taraifo, niari tonanai we Sempaisi, tuti dohong mahikai wei. Tuti mano wiwo dang andowa tarai kaha foi, niari kontai tonanai we Sempaisi kontai, tuti i kontai dohong mahikai we Sempaisi na finanai. ⁷Weo na tata kiai manei wiwo minohi darang we mantauni kaha, tuti manei wiwo mireha we mantauni konta kaha. ⁸Taminohi tatarang mani, tatarang we Sempaisi, tuti tamararehara mani, tamarareha we Sempaisi kontai. Ampafe taminohi tatarang ete tamarareha fo, tata mani Sempaisi ne tata. ⁹Weo nanai wedaya Seng Kristusi mireha tuti suwi aha, ambori weSeng we mano emarareha fosa tuti we mano etarang fosa.

¹⁰Ampafe doroi meaine, we fianie metinggai mene doroi eroasoai konta fosa nina? Ete we fianie mesahutawang mene doroi eroaso fosa nina? Weo tata kiai todoni kontai tatoari na Allai arongreafo we kiutu kaiwo kariri tata rai. ¹¹Weo kaiwofo dotu tonina:

“Sengnei fefora na wonongfo deyo,

‘Mandoni kontaio ambori disangkapa awebukafo na arohureane ki,

tuti mandoni kontai ambori deyoai we yau mani Seng Allai di yau.’”^b

¹²Ampafe mansiari-mansiari na tata todoni kontaio deiari kariri mantauni finiarifo we Allai rai.

^b 14:11 Yesayai 45:23

Wiro mewedaya mene doroï yoasoai konta foi dohong sarawa fanai

¹³ Ampafe tonana mani, wiro tatinggai wawera tata aha fanai. Mae ne mahikai mani menemirorong tonina, wiro tane tarai toyari kamiei we wedaya tane doroï sodairi sawa fanai.

¹⁴ Na iweboyari ria Seng Yesusi fo, iwaitawanai tuti iroasoai we fiang tatang ne masi kai, wiro wea ahuai we werarika kaha. Wape mandoni dino sahu fiangfeai we werarika, nana mani finanai werarika we mantauni.

¹⁵ Masino wedaya nemu doroïfoia ne yoasofo dohi we fiang bang wa mani, wiro bohong kariri taenemiwawufo kaha, ampafe bang fi tonana fanai. Wiro nari nemu doroïwai, amani inontaraïo Kristusi mireha kontai wei foi, wioru na fiang bang wa fanai. ¹⁶ Ampafe fiea menemitituai we fibeng fine, wape masino finani wedua inontarai siai mani, denteng sewa mani menari finana fanai, ambori wenani ne yoasofo dohi kaha, tuti inontarai siai wiro etinggai mea na kaiwo oiberaha fea we menari karirafu fanai. ¹⁷ Weo Allai ne Mananufu mani, wiro we fiangfo tutu fiunungfo kaha, mae we tamasi na taminohi toa ne, taminohi na mai, tuti tamararising na Nuaninu Mirarebana foi. ¹⁸ Weo mandoni dino fiata Kristusi na ne tonanafo mani, wenani Allai enei tuti inontaraine eroa wei.

¹⁹ Ampafe tarurai we tanari te fio wedaya tata taminohi na mai fo, tuti fio wedaya tafata wawera tatara taenemirorongnei mitubaru aha na tane taroasofo. ²⁰ Dohonao fiangne wedaya menari fio Allai niaria foa woru fanai. Fiangne mani masi kai we ang, wape fio metang nanai wedaya inontarai siai etawai tono sasari rorong fo mani, menari sarawa finanai. ²¹ Ne tarai tonana mani, ne mahikai mani, wiro metang andowa taraifoi kaha, ete metunung anggurifo kaha, ete wiro menari fifiani kontaïo wedaya mene doroïfoi niari sasarifo kaha.

²² Fianai aino meroasoia fo, metohong kaririai na Allai arongreafo we mantaung mea terai. Mandoni dino niuruainso wiro dohong sarawa kaha, na fio sahuai we fi wetarai fo, wenani mani Allai mioani ampa. ²³ Wape inontarai mano enewawera we fiangfo, mayeai dang fiang nanai aha fo, inontarai nani sobu aibofo, weo wiro niari kariri ne yoasofo kariri fio doni aino wetarai fo tuti doni aino sarawa fo kaha. Tuti fifiani kontai aino wiro na roasofo kaha, finana mani fi sasari fine.

Tafata inontarai siai fosa, wiro tawati terai we mantaung tata fanai

15 ¹ Mano taroasoia mutu ne tata, todoni kontaïo tatawang tata we tafata mano eroaso mutu kaha fosa. Wiro tasera we ambori tafaraise siai fanai. ² Mansiari mansiari na tata yurai we fiata tane doroïfosa we ene bengfo, ambori eroasofo mutu aha. ³ Weo Kristusi kontai wiro sera we fio dohong mantauni piraïsera fo kaha, wape niari kariri kaiwo dotu tono:

“Kaiwo karirao inontarai eteibera Seng Allai Wau fo,
isodairai kontai ampa.”^c

⁴Weo kaiwo ariri fuba esoi kiai na Kaiwo Mararebana fo na fafongfa nani, oi we deunau tata nai, ambori aunau tasobui tonana foi dohong tata tatawang tata tuti taenemirorong mitubaru, ampafe taenemitawanai we Allai.

⁵Kadono Allai mano wedaya inontarai etawansa tuti dohonsa enemirorong mitubaru foi, fiata mea we menemirorong boyari, kariri Kristus Yesusi ne minohi toa fo. ⁶Ambori na menemirorong boyari tuti merawamifui boyari metaparanding Allai, amani tane Seng Yesus Kristusi tamana.

**Metamang wawera mea toyari Kristusi sobu mea, weo Kristusi
feriri tata kiai, Yahudi tuti Yahudi kaha ne tata kiai ruhiai**

⁷Ampafe todoni kontaio metamang wawera mea, kariri Kristusi kontai demang we tata fo. Ambori na tonanane kaiwasafui etaparanding Allai. ⁸Weo, yeyo yeikaririaifa we mea we Kristusi da ma wewoming we inontarai Yahudi fosa kawuru ampa. Niari tonanafo we deinawiai wesa we ewaitawanai, we Allai mani dohong kariri ne kaiwo derera fo na mai, amani na kaiwo dereraio dohonai we ene riria fafong fosa fo. ⁹Tuti we niari inontarai na nu siai, amani ne Yahudi kaha fosa, kontaia etaparanding Allai we ne arosa fo. Toyari na Kaiwofo rabuang bei dotu tonina:

“Ampafe yau ambori ifiai wau rahang kaiwasa Yahudi kaha fosa kontai,
ambori irohi rarung fiaf fo we ifiai wonomuwai.”^d

¹⁰Rabuang bei dotu kontai aha tonina:

“Kaiwasa Yahudi kaha wa mea,
memararising kontai ria Allai ne inontarai dirisara fosa!”^e

¹¹Tuti rabuang bei aha mani dotu kontai tonina:

“Kaiwasa Yahudi kaha wa mea kiai, mefiaf Sempaisi,
todoni kontaio kaiwasanei kiai efiaf!”^f

¹²Tuti nabi Yesayai medurai kontai deyo,

“Ambori Isai^g ne bitiri sanami foi,
ureng bei soparimai kiawariaia fiabai,
amani manei na Isai ne ririrafoi,
kiawariai we yu nu bodoni kontai ki,
tuti kaiwasa Yahudi kaha foi enemitawang te I.”^h

^c 15:3 Masmuri 69:9 ^d 15:9 2 Samueli 22:50; Masmuri 18:49 ^e 15:10 Ulangan 32:43

^f 15:11 Masmuri 117:1 ^g 15:12a Isai mani Mananu Dauti tamanai. ^h 15:12b Yesayai 11:10

¹³Kadono Allai mano taenemitawani foi, dohong mea memararising pampang tuti wedaya mea menumiruainso ne maifo, na meroasoi pampang fo. Ambori na Nuaninu Mirarebana foi ne mambiriufu, menemitawanafo fuba paria.

Paulusi deisaha kariri we fiani soi suratinei fo

¹⁴Doroi meaine. Iroasoai we mea mani, menari kariri ne bengfo bitoya paria, tuti mewaitawang maino fifiani kontai tuti mewemambiriu we metaunau wawera mea kontai. ¹⁵Wape fieai wedaya anta iwemambiriu we isoi kaiwone we mea, we yeretawang mea, weo Allai dohong ne bengfo arora we yau ampa, ¹⁶amani yuai yaua iwemangfata we Kristus Yesusi ampa, we ifata Yahudi kaha fosa na nu bodoni konta foi. Tuti dohong yau nehu tarai weimami we yeiriri Kaiwo Mahikai na Allai fo, ambori inontarai Yahudi kaha fosa eroaso Seng Yesusi ambori ewekorbani mesi we Allai, we Nuaninu Mirarebana foi yuairuransa awa emararebanaia fefe.

¹⁷Ampafe iboiwawa arohu na Kristus Yesusi we fi iru we Allai fo. ¹⁸Imaya we imadu kariri fi siai fea kaha, manta kariri fianai aino Kristusi niari na yaua fo, amani we iwiwiaing Yahudi kaha fosa na kaiwo imadura fo tuti na yohong toa fo, ambori eroaso Yesusi tuti na tonanane mani etohong kariri Allai ne dawiafo. ¹⁹Tuti iwiwiansa we Allai tonanai na iwemambiriu we inari fiainawiai tuti fitantuma fo, amani fio inari na Nuaninu Mirarebana foi ne mambiriufu. Doni Kaiwo Mahikai kariri Kristusi fo iwuwaifa na masi wariyai mai kataifo kai, na bendari Yerusemi paria sobu nu Irilikumi foi. ²⁰Na iwuwu Kaiwo Mahikai ne tonanafo, yawiai paria we iwuwai terai na kataio etaramio Kristusi kaharai fo, ambori na tonanane wiwo ibaung fi iru fo sau fio manei siai niari kawurua wataia fo fanai.

²¹Wape kariri fianai aino dotu na kaiwofo:

“Inontaraio wiwo esobu kaiwo kariri I kaha fo,
ambori ewati,
tuti mano wiwo etaramio kaha fosa,
ambori etafu.”ⁱ

Paulusi enetituai we ambori dontai to Roma

²²Nehuo irurai we iwuwu Kaiwo Mahikai fo na katai etaramio kaha fo akawuru wo nani, wedua yau pampang we yontai mau we ituambawa meawa nina. ²³Wape ninaia mani, wiwo katai siai feai we irufi nai na ninai ahang kaha weo Kaiwo Mahikai kariri Kristusi fo wuwuai maino katai nini kiai ampa. Tuti defuina beiru mau wa yohong weai paria

ⁱ 15:21 Yesayai 52:15

we ituambawa mea, ²⁴ampafe enehutawanaifa we rahida yontai to nu Spanyoli foi mani, yontai mauo mea na nanai, tuti imirising ria mea tourai na nanai ki. Mayeai enehutawanai we mefata yau ambori yontai to Spanyoli aha. ²⁵Wape nina mani yeyo yontai to Yerusalemine weo yeo ifata Yesusi ne inontarai emararebana fosa na wana fo. ²⁶Ika fio jemati na nina nesa efanduhiai we efatasa nai, weo jemati kiai na nu Makedonia nei tuti na nu Akhaya foi, ehutuai we etohong fi we efata tane doroio ene pari fi na bendari Yeruselemi fosa. ²⁷Na enemirorong mirising ehutuai we enari finanai, tuti todoni kontaio masi paria we enari tonanai we efata tane doroio na Yeruselemi fosa tonanai. Weo inontarai Yahudi fosa ewedaya inontarai Yahudi kaha fosa esobu moanaio ra mai fo ria Allaia fo, amani na esobu Kaiwo Mahikai fo konta fo. Ampafe todoni kontaio Yahudi kaha nesa efata tane doroio inontarai Yahudio eroaso Yesusi fosa na moanai nuneio esobuai ria Allaia fo, nana mani na ene doifo. ²⁸Ampafe yohong kariri finanafo kai, tuti yohongno fio efanduhiai we efata tane inontaraio enayai na Yeruselemi fosara nana mani, ambori yontai to Spanyoli, tuti na nehu rang rorong fo nani ituambawa mea mau kontai ki. ²⁹Iwaitawanai we yontai mau ituambawa mea mani, yontai tuti moanai bitoya na Kristusi.

³⁰Doroio meaine. Na tane Seng Yesus Kristusi tuti na enemiwawuo Allai Nuaninufi dohona fo, yenggoa mea, kadono merufi meweboyari ria yau na metutanai kontai tuti yau we Allai. ³¹Metutanai ambori Allai derara yau weru inontarai eroaso Kristusi kahaio na nu Yudea foi sa, tuti ambori fianai aino ika yontaia ninai, Allai ne inontarai emararebana fosa etamang weai na mai. ³²Ambori na Allai ne yoa weai nanai, yontai we mea mau na enehurorong mirising ambori nuhuruaenso enehurorongnei mitubaru tuti mirising kontai aha rahang mea. ³³Kadono Allai, mano dohong inontarai enumiruaenso ne mai foi, weriria doroio mea kiai. Antu.

Paulusi denatu mahikai we jematifosa

16 ¹Yutang mea we mewati we tane doroio Febei na mai. I mani wiwingno wemangfata na jemati Kengkrea foi dine. ²Na Sengnei wonongfo metamang wei na mai, toyari masi we metamang we ne inontarai emararebanai siai fosa. Masino deyo mefatarai na fiea mani, mefatarai tonanai, weo mantauni kontai fiata kaiwasa bitoya ampa tuti fiata yau kontai ampa.

³Metohong mahikaifea we Persekilai tuti Akwilai, nehu maniwowirio amerufi ruhiai we Kristus Yesusi wa suru. ⁴Ururai we ufata yau ikaharai weru ne karirifo, wedaya adareti umarareha. Yohong mahikai we suru we fi unari we yau fo tuti imeiri yau kaha, wape jemati na nu Yahudi kaha fosa kontai etohong mahikai we suru kontai. ⁵Meteisaharai kontai we jemati efanduhisa na une munuwai sa, we yenatu mahikai wesa kontai.

Mahikaifeai we Epenatusi, inontaraio enehuwawuti wai. Na nu Asia foi mani andino yoaso Kristusi reantenangne. ⁶Yenatu mahikai kontai we Mariai, mano yufi mamboni paria we meara foi. ⁷We nehu doroio Adronikusi tuti Yuniasi amene nu boyari wa suru, amani uweinontarai Yahudi kariri yau, yenatu mahikai we suru kontai. Uru mani rasuli ato suru di suru, tuti raminde uwatai na aitamu rorong fo kontai ria yau ampa. Uruino uroaso Kristusi fafong weru yau ne.

⁸Mahikaifeai we Ampliatusi, inontaraio enehuwawuti na Sengnei.

⁹Mahikaifeai we Urbanusi, tane maniwowirio yufi kontai we Kristusi wai. Tuti mahikaifeai kontai we Stakisi mano enehuwawuti wai.

¹⁰Mahikaifeai we Apelesi, inontaraio deinawiai na dohong toa fo we daria Kristus na mai wai. Kontai mahikaifeai we Aristobolusi ne munu rorong wasa, ¹¹tuti we Herodioni, nehu maniwowirio aune nu boyari wai. Kontai mahikaifeai we tane doroio eroasoai konta wasa na Narkisusi ne munu rorong fo.

¹²Mahikaifeai we Trifenai tuti Trifosai suru. Uru mani urufi mamboni paria we ufata Sempaisi. Tuti mahikaifeai kontai we Persisi, maniwowirio enehuwawuti wai. I kontai yufi mamboni paria we Sempaisi.

¹³Mahikaifeai we Rufusi inontaraio Sempaisi diriri wai. Kontai we Rufusi inanai, i mani niari yau toyari ai tera dine. ¹⁴Mahikaifeai kontai we Asinkritusi, Flegoni, Hermes, Patrobasi, Hermasi tuti doroio eroasoai eminohi riasa wasa. ¹⁵Mahikaifeai kontai we Filalogusi tuti Yuliai, tuti we Neurusi tuti ne rorowing, we Olimpasi, tuti inontarai emararebana eminohi riasa wasa kontai.

¹⁶Metohong mahikai wawera mea na menemirorong mesi kariri inontarai Kristeni ne tane koangne. Kristusi ne jematine kiai na ninai etanatu mahikai we mea kiai.

Kaiwo areraio wefuiai

¹⁷Doroio meaine. Yeretawanai na tapapa paria we mea, we metanansiau we inontaraio eha aiteta we mea ewedaya mewebayari aha kaha wasa tuti ewedua mea weru meroasoai na mai wa. Finanai wirow masi kariri fianai aino raminde ametaunauwai nana kaha. Ampafe mehatai werusa.

¹⁸Weo inontarai tonana nesa mani, wirow erufi we tane Seng Kristusi kaha, erurai we etohong kariri te fianai aino enemirorongfoi dohong wea fo terai. Na kaiwo miaing we taramioa fo, eboromi wemereha we ewawori kaiwasa enemirorong mesi fosa, etofasa we etawai. ¹⁹Mene metohong kariri Allai wa, kaiwasa bitoya etaramioai ampa. Tuti imirising paria we finanai. Wape yawiai paria we todoni mani mesawai we fi beng fo, tuti mehatai weru fi kiai karira fo mae menemirorongwai mesi. ²⁰Allai mano dohong inontarai tanumiruainso ne mai foi, sikera saha kanggung Saminsenia mingganggung na meawemi reng wa.

Kadono tane Seng Yesusi ne bengfo weriria mea kiai. Antu.

²¹ Nehu maniwowirio Timotiusi mano yufi we Kristusi ria yau ne, denatu mahikaifeai we mea. Tonanai kontai we Lukiusi, Yasoni tuti Sosipateri, mano antone nu boyari fo sitoru, itoranatu mahikai kontai we mea.

²² Yau Tertiusi, mano isoi Paulusi ne kaiwo anatu fe nini yau, yenatu mahikai we mea na Sengnei kontai.

²³ Gayusi kontai denatu mahikai we mea. I mani fiata yau iminohi riati na ne mununei, tuti fiata jematinei ewenadi nai kontai. Erastusi mano wenunggamiei we yu doi na bendarinei, denatu mahikai we mea kontai. Tonanai kontai we tane doroi Kwartusi.

²⁴ [Kadono tane Seng Yesus Kristusi dohong ne bengfo arora we mea kiai. Antu.]^j

Kaiwo kafe

²⁵ Tataparanding Allai! Andino wembiriu we niari mea meroasoai mutu, kariri ne Kaiwo Mahikaio ikoramai we meara fo, tuti kariri kaiwo iuwuui kariri Yesus Kristusi fo, amani fianai aino Allai dediwari na fafongfa wata fo waroi ampa pariao na fuininai arahio deinawiai kasaua fo. ²⁶ Wape ninaia mani Allai ne Kaiwo dediwari nanai, deinawiai tuti ati parai na kaiwo Allai dererai we nabifosa etoi kaririaia fo. Kaiwo nanai, Allai, mano minohi wenumainu foi, dohonai we wiwiang Yahudi kaha fosa kiai we eroasoi ambori etohong kariri. ²⁷ Mesiri kawuru andino tasahui we tane Allai ne, andino sewai sewa ne.

Andino tataparandini we fitawafa na Yesus Kristusi! Antu.

^j 16:24 Arawangno 24, wiro tarai na Paulusi ne suratinei kaha, mae mano esoi kaririai aha fosa, ansaino esoi kaiwo rabuang nini kontaifa aha ne.